

T.C.
BİRÜNİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ERGOTERAPİ ANABİLİM DALI
ERGOTERAPİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ERGOTERAPİ ÖĞRENCİLERİNİN DUYGUSAL ZEKA (EQ) VE
DUYUSAL İŞLEMLEME BECERİLERİ ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

BEYZA SUCUOĞLU

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Yavuz TATLI

Haziran, 2023

T.C.
BİRÜNİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ERGOTERAPİ ANABİLİM DALI
ERGOTERAPİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

ERGOTERAPİ ÖĞRENCİLERİNİN DUYGUSAL ZEKA (EQ) VE
DUYUSAL İŞLEMLEME BECERİLERİ ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

BEYZA SUCUOĞLU

DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Yavuz TATLI

Haziran, 2023

TEZ ONAY SAYFASI

I. BEYAN

Bu tezin bana ait olduğunu, tüm aşamalarında etik dışı davranışımın olmadığını, içinde yer alan bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, kullanmış olduğum bütün bilgilere kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin yürütülmesi ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

Ergoterapist Beyza SUCUOĞLU

II. TEŞEKKÜR

Tez çalışmam sürecinde bana yol gösteren, çalışmamla ilgili her sorununda yanımda olan ve desteğini esirgemeyen tez danışmanın sevgili Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Yavuz TATLI'ya çok teşekkür ederim.

Tez yazma sürecimde her motivasyonum düştüğünde beni yeniden yüreklendiren, zorlandığım noktalarda fikirlerini benimle paylaşan, çalışmamın birçok aşamasında yanımda olan ve bütün bu süreci benimle birlikte yaşayan canım arkadaşım Dr. Fzt. Nilay GÜVEN'e çok teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimim boyunca her konuda fikir paylaşımında bulunduğum, bu süreçte yalnız hissetmememi sağlayan ve her zorlukta yanımda olan, uzman olmasını dört gözle beklediğim sevgili arkadaşım Ergoterapist Elif KALKAN'a çok teşekkür ederim.

Her zaman yanımda olduklarını bildiğim, bana varlıklarıyla sonsuz güven veren, beni bugünlere getirebilmek için koşulsuz emek veren annem ve babam Sevda SUCUOĞLU ve İsmail SUCUOĞLU'ya çok teşekkür ederim.

III. İÇİNDEKİLER

I. BEYAN.....	iii
II. TEŞEKKÜR	iv
III. İÇİNDEKİLER	v
IV. SİMGE VE KISALTMALAR	viii
V. TABLO LİSTESİ	ix
VI. ŞEKİL VE RESİM LİSTESİ	x
VII. ÖZET	xi
VIII. ABSTRACT	xii
1. GİRİŞ VE AMAÇ	1
2. GENEL BİLGİLER	4
2.1. Türkiye’de Ergoterapi	4
2.2. Duyusal İşleme Nedir?	5
2.2.1. Proprioseptif Duyu	6
2.2.2. Vestibüler Duyu	7
2.2.3. Taktıl Duyu	7
2.2.4. Görme Duyusu	8
2.2.5. İşitme Duyusu	8
2.2.6. Koku Duyusu	8
2.2.7. Tat Duyusu	9
2.2.8. İnteroseptif Duyu	9
2.3. Duyusal İşleme Bozukluğu Nedir?	10
2.3.1. Duyusal Modülasyon Bozuklukları.....	10
2.3.2. Duyusal Ayırt Etme Bozuklukları.....	11
2.3.3. Duyu Temelli Motor Problemler.....	11
2.4. Dunn’ın Duyusal Bütünleme Teorisi	12
2.5. Yetişkinler ve Duyu Bütünleme.....	14
2.6. Duyusal Zekâ Nedir?	15
2.7. Duyusal Zekâ Modelleri.....	17
2.7.1. Yetenek Tabanlı Duyusal Zekâ Modeli	17
2.7.2. Karma Duyusal Zekâ Modeli	18
2.7.2.1. Goleman Duyusal Zekâ Modeli	18

2.7.2.2. Bar-On Duygusal Zekâ Modeli	21
2.7.2.3. Cooper ve Sawaf Duygusal Zekâ Modeli	22
2.7.3. Algılanan/Özellik Duygusal Zekâ Modeli	23
2.8. Ergoterapist ve Duygusal Zekâ	23
3. GEREÇ VE YÖNTEM	24
3.1. Araştırmanın Yeri ve Zamanı.....	24
3.2. Evren ve Örneklem	24
3.2.1. Dahil Edilme Kriterleri	25
3.2.2. Hariç Tutulma Kriterleri	25
3.3. Verilerin Toplanması	25
3.4. Veri Toplama Araçları	26
3.4.1. Google Formlar	26
3.4.2. Ön Bilgi Formu	26
3.4.3. Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketi	27
3.4.4. Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği.....	27
3.5. Verilerin İstatiksel Değerlendirilmesi	28
4. BULGULAR	29
4.1. Ön Bilgi Sorularına Ait Bulgular	29
4.2. Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketine Ait Bulgular	31
4.3. Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeğine Ait Bulgular	32
4.4. Ön Bilgi Soruları, Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği ve Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketi Sonuçlarının Karşılaştırılması	34
4.4.1. Ön Bilgi Soruları – Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği	34
4.4.2. Ön Bilgi Soruları – Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketi	37
4.4.3. Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketi – Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği.....	40
4.5. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Güvenilirlik ve Normallik Analizi.....	42
5. TARTIŞMA	44
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	51
7. KAYNAKÇA	53
8. EKLER.....	62
EK1. Gönüllü Olur Formu	62
EK2. Ön Bilgi Soruları.....	63

EK3. Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği	64
EK4. Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketi.....	65
EK5. Etik Kurul İzni	69
9. ÖZGEÇMİŞ	70
10. İNTİHAL RAPORU	71

IV. SİMGE VE KISALTMALAR

AYDP: Adolesan / Yetişkin Duyu Profili

DZDÖ: Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği

AASP: Adolescent Adult Sensory Profile

EQES: Emotional Quotient Evaluation Scale

DEHB: Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu

EQ: Duygusal Zeka

IQ: Mantıksal Zeka

SS: Standart Sapma

Ort: Ortalama

Min: Minimum

Max: Maksimum

p: Anlamlılık Düzeyi

n: Kişi Sayısı

r: Korelasyon Katsayısı

V. TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Araştırmaya Dahil Edilen Katılımcıların Ön Bilgi Sorularına Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı.....	30
Tablo 2: Araştırmaya Dahil Edilen Katılımcıların Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketine Göre Dağılımı.....	31
Tablo 3: Araştırmaya Dahil Edilen Katılımcıların Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği ve Ölçeğin Alt Başlıklarına Göre Dağılımı.....	32
Tablo 4: Araştırmada Kullanılan Ölçeklerdeki Minimum Puan, Maksimum Puan, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	33
Tablo 5: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması.....	35
Tablo 6: Katılımcıların Sınıflarına Göre Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	36
Tablo 7: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketinin Sonuçlarının Karşılaştırılması.....	38
Tablo 8: Katılımcıların Sınıflarına Göre Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketinin Sonuçlarının Karşılaştırılması.....	39
Tablo 9: Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketi ve Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği Sonuçlarının Karşılaştırılması.....	41
Tablo 10: Araştırmada Kullanılan Ölçek ve Anketlerin Güvenilirlik Analizi Sonuçları.....	42
Tablo 11: Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Normallik Analizi Sonuçları.....	43

VI. ŞEKİL VE RESİM LİSTESİ

Şekil 1: Dunn'ın Duyusal İşleme Modeli.....	14
Şekil 2: Duygusal Zekâ Modelleri.....	17
Şekil 3: Bar-On Duygusal Zekâ Modeli.....	22
Şekil 4: Cooper & Sawaf Duygusal Zekâ Modeli.....	22

VII. ÖZET

Sucuoğlu, B. (2023). Ergoterapi Öğrencilerinin Duygusal Zekâ (EQ) ve Duyusal İşleme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Biruni Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. İstanbul. Bu çalışma ergoterapi bölümü öğrencilerinin duygusal zekâ ve duyusal işleme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılan ergoterapi öğrencilerine beş adet ön bilgi sorusu, Adolesan Yetişkin Duyu Profili Anketi ve Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği uygulanmıştır. Çalışmanın büyük bir çoğunluğunu kadın katılımcılar oluşturmuştur. Çalışma sonuçlarına göre çalışmaya katılan ergoterapi öğrencilerinin DZDÖ alt boyutu olan öz motivasyon ve kendi duygularını yönetme becerilerinin düşük düzeyde olduğu görülmüştür. AYDP sonuçları incelendiğinde katılımcıların kayıt kategorisinde %42,5 oranında, duyusal arayış kategorisinde %23,9 oranında, duyusal hassasiyet kategorisinde %49,6 oranında ve duyusal kaçınma kategorisinde %45,1 oranında çoğu insandan farklı özellikte olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların AYDP kayıt puanı ile DZDÖ kendi duygularını yönetme ($p<0,05$) ve öz motivasyon ($p<0,05$) alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif bir ilişki bulunmuştur. Katılımcıların AYDP duyusal arayış puanları ile DZDÖ toplam puanları ($p<0,01$), DZDÖ duygusal farkındalık ($p<0,01$), empati ($p<0,05$) ve diğerlerinin duygularını yönetme ($p<0,01$) alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Katılımcıların AYDP duyusal kaçınma puanları ile DZDÖ empati alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür ($p<0,05$). Katılımcıların AYDP duyusal hassasiyet puanları ile DZDÖ ve ölçeğin hiçbir alt boyut puanı ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Çalışma sonuçları ergoterapi öğrencilerinin duyusal profil ve duygusal zekâ becerileri arasında anlamlı ilişkiler olduğunu ve bu iki bireysel özelliğin birbirini etkileyebileceğini ortaya çıkarmıştır. Bu çalışma ülkemizde ergoterapi bölümü öğrencilerinin duygusal zekâ becerileri ve duyusal süreçlerini inceleyen ilk çalışmadır. Konu ile ilgili farklı çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Duygusal Zekâ, Duyusal İşleme, Ergoterapi.

VIII. ABSTRACT

Sucuoğlu, B. (2023). Investigation of the Relationship Between Emotional Intelligence (EQ) and Sensory Processing Skills of Occupational Therapy Students. Master's Thesis. Biruni University Graduate Education Institute. Istanbul. The aim of this study is to examine the relationship between emotional intelligence and sensory processing of occupational therapy students. Five prior knowledge questions, AASP Questionnaire and EQES were applied to occupational therapy students participating in the study. The majority of the study consisted of female participants. According to the results of the study, it was seen that the occupational therapy students participating in the study had a low level of self-motivation and emotional self-management skills, which are the EQES sub-dimensions. When the AASP results were examined, it was concluded that the participants were different from most people at a rate of 42.5% in the low registration category, 23.9% in the sensory seeking category, 49.6% in the sensory sensitivity category and 45.1% in the sensory avoidance category. A statistically significant negative correlation was found between the participants low registration score of AASP and the emotional self-managing ($p<0.05$), self-motivation ($p<0.05$) score. A statistically significant positive correlation was found between the participants sensory seeking score of AASP and EQES total score ($p<0,01$), emotional self-awareness ($p<0,01$), empathy ($p<0,05$), emotional managing the others ($p<0,01$) score. A statistically significant positive correlation was found between the participants sensory avoidance score of AASP and empathy ($p<0,05$) score. There was no statistically significant relationship between the participants sensory sensitivity score of AASP and EQES total score and also any sub-dimension scores of the scale. The results of the study revealed that there is a significant relationship between the sensory profile and emotional intelligence skills of occupational therapy students and that these two individual characteristics can affect each other. This is the first study in our country to examine the emotional intelligence skills and sensory processes of occupational therapy students.

Keywords: Emotional Intelligence, Occupational Therapy, Sensory Processing.

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Duygusal zekâ bireyin kendisinin ve başkalarının duygularını fark edebilme, düzenleme ve yönetebilmesi becerisidir. Bu beceriler sayesinde kişi, diğerlerine uyum sağlayabilir ve sağlıklı ilişkiler geliştirebilir. Duygusal zekâ kişinin gerek sosyal hayatta gerekse iş hayatındaki başarılarını etkileyen önemli bir kavramdır (Yüksel, 2006).

Yapılan çalışmalara baktığımızda duygusal zekanın stres yönetimi (Nikolaou and Tsaousis, 2002), bireylerin yaşamlarındaki başarılar (Kılıç, Doğan ve Demiral, 2007), okula uyum (Nikooyeh, Zarani and Fathabadi, 2017), kişilerin mutluluğu (Furnham and Chang, 2003) ve sosyal beceriler (Kolb and Weede, 2001) gibi kaliteli yaşam için gerekli olan pek çok konu üzerinde etkili olduğu kanıtlanmıştır. Ayrıca duygusal zekâ iş verimliliği, başkalarıyla ilişkiler ve sağlık çalışanlarının/öğrencilerin klinik becerilerindeki sonuçları da etkilemektedir (Andonian, 2013). Duygusal zekâ becerilerinden olan kendi duygularının ve başkalarının duygularının farkında olabilmek ergoterapistler için temel bir unsurdur. Çünkü danışanlar ve ailelerle sağlıklı bir ilişki kurabilmek için bu duygusal dengeyi sağlamak önemlidir. Ergoterapinin hümanist bir felsefesi vardır ve bütün bu unsurlar ergoterapi mesleği ile ilişkili olduğundan ergoterapi öğrencilerinin duygusal zekaya ilişkin özelliklerinin incelenmesi gerekmektedir (Andonian, 2013; McKenna and Mellson, 2013; Brown, Williams and Etherington, 2016). Terapist-danışan etkileşimleri sırasında ortaya çıkan duygu ve iletişim zorluklarını yönetmek gibi kişilerarası becerileri geliştirmek ve desteklemek için duygusal zekanın önemli bir faktör olması ve ergoterapistlerin mesleki performansları ile duygusal zekâ düzeyleri arasında pozitif bir ilişki bulunmuş olması bu düşünceyi desteklemektedir (Andonian, 2013).

Duygusal zekâ, doğuştan gelen ya da sonradan gelişen pek çok özelliğimiz gibi geliştirilebilir bir kavramdır (Maboçoğlu, 2006). Duygusal zekanın (EQ), daha çok bilinen mantıksal zekaya göre (IQ) daha geliştirilebilir olması, çevresel koşullardan ve deneyimlerden etkileniyor olması bu kavramın geliştirilebilmesi için farklı yollar aranabileceğini düşündürmektedir (Şen, 2017). Daha önce duygusal zekayı geliştirebilmek için içeriğinde drama (Viera, Sánchez, Quiñones and Padilla, 2021) grup temelli yaklaşım (Clarke, 2010), duygusal zekâ alt başlıkları ile ilgili

sunum, ödev ve canlandırmalar (Karahana ve Özçelik 2006; Şen, 2017), meditasyon (Lomas, Edginton, Cartwright and Ridge, 2013), tiyatro stratejileri (Munro, Munro, Lemmer and Pretorius, 2015) gibi yaklaşımların olduğu çeşitli eğitim programları denenmiştir. Bu araştırmadaki öncelikli amaç duygusal zekanın duygusal işleme ile olan ilişkisini incelemek olsa da araştırma sonucuna bağlı olarak duygusal zekâ gelişimi için duygusal bütünleme farklı bir bakış açısı olarak düşünülebilecektir.

Duyusal işleme, sinir sisteminin duygusal uyarıların alınması, modülasyonu, entegrasyonu ve organizasyonu dahil olmak üzere gelen duygusal bilgileri yönetme yeteneğidir ve kişilerin kendi vücutlarından ve çevrelerinden aldıkları bilgileri kullanarak uygun olan sosyal, duygusal, bilişsel ya da fiziksel davranışları ortaya çıkarma süreçlerini ifade eder (Engel-Yeger and Dunn, 2011; Sidar ve Öztürk, 2017).

Bununla birlikte yine geçmişten günümüze yapılan pek çok araştırmada duysal entegrasyonun çocukluktan itibaren birçok farklı beceri ile ilişkili olduğu kanıtlanmıştır. Katılım açısından günlük yaşam aktiviteleri, akademik beceriler, davranış sorunları (Rogers and Philips, 2017), vücudun restorasyonu açısından uyku kalitesi (Vasak, Williamson, Garden and Zwickler, 2015), kognitif fonksiyonlar açısından yürütücü işlevler (Pastor-Cerezuelaa, Fernandez-Andres, Sanz-Cerverac and Marin-Suelvesc, 2020), sosyal yaşantımız için ikili ilişkiler (Jerome and Liss, 2005) bunlardan bazılarıdır. Ergoterapi yüksek lisans öğrencileri ile yapılan bir çalışmada da duygusal işleme ve stres düzeyi arasında, duygusal zekâ ve stres düzeyi arasında olduğu gibi pozitif bir ilişki olduğu bulunmuştur (Maboçoğlu, 2006; Chang, Turner, Kwee, Shaul, Stanbach et al., 2019). Buna karşın duygusal işleme becerileri ve duygusal zekâ becerileri arasındaki ilişki detaylı olarak karşılaştırılmamıştır. Bütün bu beceriler ileride toplumsal yaşantımıza, iş hayatımıza, aile ve arkadaşlık ilişkilerimize temel oluşturmaktadır. Buradan yola çıkarak hazırlanan bu çalışma ile duygusal işleme süreçleri ve duygusal zekâ arasında herhangi bir ilişki olup olmadığını belirlemek amaçlanmıştır.

Daha önce farklı ölçüm araçlarıyla ve farklı perspektifler kullanılarak üniversite öğrencilerinin duygusal zekâları ve duygusal profilleri ile ilgili çalışmalar yapılmıştır (Rogers and Philips, 2017; Schlegel, Witmer and Rammsayer, 2017; Tavasolli, Miller, Schoen, Jo Brout, Sullivan et al., 2018). Ancak bu çalışmalarda

duygusal zekâ becerileri ve duygusal profilleri detaylı bir şekilde incelenip aralarındaki ilişki kontrol edilmemiştir.

Literatürdeki çalışma örnekleri, bize duygusal zekanın ve duygusal işleme becerilerinin bazı alanları ile ayrı ayrı çalışmaların var olduğunu, bu alanlarla ilgili farklı gruplarla ve farklı bakış açılarıyla çalışmalar yapıldığını ancak konu ile ilgili çalışmaların artması gerektiğini göstermiştir. Türkiye’de hem duygusal profilin hem de duygusal zekanın aynı anda ölçüldüğü herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Bu çalışma Türkiye’de yetişkin bireylerde duygusal zekâ ve duygusal işleme becerileri arasındaki ilişkiyi inceleyen ilk araştırmadır. Bu çalışmayla birlikte ergoterapi öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri ve duygusal işleme becerileri ile ilgili bilgi sahibi olmamız ve bunlar arasındaki ilişkiyi öğrenmiş olmamız bu alanla ilgili yapılabilecek diğer araştırmalara da katkıda bulunacaktır.

Amaçlarımız doğrultusunda oluşturulan hipotezler;

H0: Üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ ve duygusal işleme becerileri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H1: Üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ ve duygusal işleme becerileri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1.Türkiye’de Ergoterapi

Ergoterapi anlamlı ve amaçlı aktivitelerle sağlığı ve refahı arttıran kişi merkezli bir sağlık mesleğidir ve okupasyonları kullanarak insanların yaşamları boyunca istek ve ihtiyaç duydukları şeyleri gerçekleştirmelerine yardımcı olan tek meslektir. Ergoterapi farklı felsefelerin etkisiyle şekillendiği için bütüncül (holistik) bir bakış açısı bulunmaktadır.

Ergoterapistler her yaştan ve her kesimden insanın sağlığını ve iyi olma halini korumayı hedeflemektedirler. Bu hedefler doğrultusunda ergoterapistler; bireye, okupasyonlara, çevreye ya da bu üç bileşene birden etki ederek bireyin aktivitelerdeki bağımsızlığını, yaşam kalitesini ve toplumsal katılımı arttırmaya çalışırlar (Bumin, Akel ve Öksüz, 2019). Hedeflerini gerçekleştirirken hastaların beklenti, istek ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak onların yeteneklerini geliştirmeye çalışırlar ya da hastaların mesleklerinde ve çevrelerinde onların uyumunu arttıracak şekilde düzenlemeler yaparlar. Ergoterapi mesleği sanat, müzik, sosyoloji, mimari, fiziksel aktiviteler, duyu-motor beceri müdahaleleri, el işi ve yaşamı devam ettirebilecek egzersizler gibi birçok alanı bünyesinde barındıran geniş bir meslektir. Ruhsal ya da fiziksel olarak herhangi bir kısıtlılığı olan tüm bireylerle çalışabilirler (Demirci, 2016).

Türkiye’de ergoterapi lisans programı ilk olarak 2009 yılında Hacettepe Üniversitesi’nde kurulmuş ve eğitim vermeye başlanmıştır. İlk mezunlar 2014 yılında verilmiştir. Ergoterapistler değerlendirme ve müdahaleler çerçevesinde anlamlı ve amaçlı aktiviteler kullanarak kişinin günlük yaşam aktivitelerinde bağımsızlığını, yaşamsal rollerdeki etkinliği arttırmak ve toplumsal katılımı dengeyi sağlamayı amaçlarlar. Ergoterapistler sağlık yaşam merkezleri, ruh sağlığı merkezleri, bakım evi, huzur evi, okullar, palyatif bakım hizmetleri, endüstriyel çalışma alanları, hastaneler gibi pek çok alanda kamu ve özel sektörde çalışabilmektedirler. Az gören rehabilitasyonu, duyu bütünleme, onkolojik rehabilitasyon, toplum ve ruh sağlığı, nörolojik rehabilitasyon, ortopedik rehabilitasyon, geriatric rehabilitasyon gibi pek çok çalışma alanı mevcuttur (<https://ergoterapi.hacettepe.edu.tr/en>, Erişim Tarihi: 19 Mayıs 2023).

Yükseköğretim kurumu verilerine göre ülkemizde yaklaşık olarak 2200 öğrenci ergoterapi bölümünde eğitim görmektedir. Öğrencilerin ortalama yüzde 85'ini kız öğrenciler oluşturmaktadır. Ülkemizde ergoterapi lisans bölümünden mezun olan yaklaşık 750 ergoterapist bulunmaktadır (<https://yokatlas.yok.gov.tr>, Erişim Tarihi: 19 Mayıs 2023).

2.2.Duyusal İşleme Nedir?

Duyusal işleme teorisi ilk kez ergoterapist Jean Ayres tarafından ortaya atılmıştır. Ayres duyusal bütünlemeyi kısaca duyularımız tarafından algılanan bilgileri organize etme ve düzenleme şeklinde açıklamıştır. Ayres'e göre duyularımız sürekli olarak bize bedenimizi ve zihnimizi yönlendirebilmek için vücudumuz ve bulunduğumuz çevre ile ilgili bilgi verir. Bu beynimizde bilinçsiz olarak gerçekleşen bir süreçtir. Duyusal bütünleme sorunsuz gerçekleştiğinde yaşadığımız durumlara anlamlı tepkiler vermemizi ve duruma uygun hareket etmemizi sağlar (Ayres and Robbins, 2005). Başka bir tanıma göre ise duyusal işleme, duyusal bilgiyi kaydetme ve modüle etme ve bu duyusal bilgiyi yaşadığımız durumlara uygun yanıtı verecek şekilde düzenleme yeteneğini ifade eder (Humphry, 2002). İnsanlar günün her dakikasında farklı duyusal uyaranları deneyimlerler ve her birey bu uyaranları farklı bir şekilde işler (Engel-Yeger and Dunn, 2011). İnsanlar algıladıkları çeşitli duyular sayesinde motor hareketlerini belirlerler ve duyuları aracılığı ile dünyanın farkına varırlar (Gadhvi, Moore and Waseem, 2023). Duyusal işleme süreci sağlıklı bir şekilde yaşanmadığı zaman günlük yaşam becerilerinde gecikmeler yaşanabilir ve katılım sekteye uğrayabilir. Bu sebeple normal gelişim sürecinde duyusal girdilerin doğru bir şekilde işlenebilmesi oldukça önemlidir.

Duyularımız çevreye uyum sağlayabilme, tehlikelerden korunma, yaşamı devam ettirebilme, sağlıklı sosyal ilişkiler yaşama, iş hayatında başarılı olabilme gibi faktörler açısından da önem taşımaktadır (Sultanoğlu ve Aral, 2015). Duyusal deneyimlerden yoksun kalan bireylerde önemli ve kalıcı bilişsel, sosyal ve duygusal işlev bozuklukları oluşabilmektedir (Özyazıcı, Boğa, Alagöz, Arslan ve ark, 2021). Duyusal işleme ile ilgili sorun yaşandığında sosyal problemler, yeme ve uyku problemleri, davranış problemleri, öfke kontrol problemleri, dikkat eksikliği,

akademik problemler, öğrenme bozukluğu ve kaygı bozukluğu gibi yetişkin hayatı da etkileyebilecek pek çok durumla karşılaşılabilir (Sidar ve Öztop, 2017).

Proprioseptif duyu, vestibüler duyu, dokunma (taktil) duyusu, interoseptif duyu, görsel duyu, işitme duyusu, koku duyusu ve tat duyusu olmak üzere bireye kendisi ve çevresi hakkında bilgi sağlayan sekiz farklı duyu bulunur.

2.2.1. Proprioseptif Duyu

Proprioseptif duyu, bireyin mekanoreseptörlerden gelen duyuşal sinyalleri birleştirek vücudun bölümlerini, konumlarını ve uzaydaki hareketlerini belirleyebilme yeteneği olarak tanımlanmıştır (Han, Waddington, Adams, Anson ve Liu, 2016). Derin doku duyusu veya beden farkındalığı duyusu olarak da bilinen proprioseptif duyuya ait reseptörler kas ve eklemlerde bulunmaktadır. Vücut pozisyonunu, kasların ne kadar kasılacağını, hareketin başlatılması için gereken güç ve hızı belirler (Özyazıcı ve ark., 2021).

Zıplamak, ağır bir şeyi kaldırmak, itmek, çekmek, tırmanmak, çarpışmak, emeklemek gibi kas ve eklemlerimizi çalıştırdığımız her durumda proprioseptif duyumuz uyarılır ve vücudumuz hakkında bilgi sahibi olmamız desteklenir. Proprioseptif duyumuz sayesinde bir kalemi tutarken ya da ağır bir şeyi kaldırırken ne kadar güç ayarlayacağımızı ya da gözlerimiz kapalıyken kolumuzun, bacağımızın pozisyonunu biliriz. Henüz doğmamış bir bebek annesinin karnını iter, kollarını ve bacaklarını hareket ettirir ve proprioseptif sistemini uyarır.

Vücut farkındalığı olarak da adlandırabileceğimiz proprioseptif duyumuz sakinleşmek, iyi hissetmek, özgüven ve dikkati toplayabilmek için önemlidir. Özellikle derin basınç yoluyla sağlanan proprioseptif duyu, sempatik sinir sistemi aktivitesini azaltır ve dolayısıyla sakinleşmemizi, gevşememizi sağlar. Sakinlik ve mutluluk veren, motivasyonu arttıran serotonin, endorfin ve dopamin gibi nörotransmitter ve hormonlarımızın salınımını artırır. Böylece uyanıklık veya kaygı düzeyi yüksek kişiler için sakinleştirici bir etkiye sahip olmakla birlikte anksiyeteyi azaltmakta ve odaklanmayı arttırmaktadır (Sidar, 2020).

2.2.2. Vestibüler Duyu

Hız, hareket ve denge duyusu olarak da adlandırabileceğimiz vestibüler duyu vücudun dengesinden, postüral kontrolünden ve hareketinden sorumludur. Vestibüler sistemimiz çevreden aldığı nöral sinyalleri beyne gönderir ve beyin bu sinyaller doğrultusunda organize olmasını sağlar (Sultanoğlu ve Aral, 2015).

Vestibüler duyuusal organımız başımızın içinde, iç kulağımızda bulunur. Bulunduğu yer aracılığı ile hem kendi vücudumuzun hem de çevremizdeki nesne ve kişilerin hareketinin hızını ve yönünü keşfetmemizi, denge ve koordinasyon becerilerimizi organize etmemizi sağlar. Böylece uzaydaki üç boyutlu sistem içerisinde başımızın pozisyonu, hareketi ve uyumunu sağlamakla görevlidir. Diğer tüm duyularımız, algılarını vestibüler duyumuzdan gelen bilgilere göre şekillendirir.

Sakince oturup dersi veya arkadaşlarımızı dinleyebilmemiz, koordineli ve uyumlu el-ayak hareketleri ile dans edebilmemiz, gözlerimizle bize doğru gelen bir nesneyi takip edebilmemiz sağlıklı gelişen bir vestibüler sistemle mümkündür. Fiziksel becerilerimizin yanında vestibüler duyumuz ile görsel-uzaysal yetenekler, öğrenme, el tercihi, motor planlama, bebeklik döneminde adaptif keşfedici hareketlerin gelişmesi, dikkat ve dil becerileri arasında da bağlantılar bulunmaktadır (Sidar, 2020).

2.2.3. Taktil Duyu

Taktil (dokunma) duyumuz insan vücudunun en büyük organı olan deride bulunan reseptörler aracılığı ile algılanır. Derimiz yüzeysel dokunma dışında basınç, acı, ağrı, sıcaklık, kaşıntı gibi çeşitli duyuların da algılanmasını sağlar. Dokunma duyu çevreyi algılamayı ve çevreden gelen uyarılara uygun tepkiler vererek dış dünyaya uyumlu olmayı sağlar. Dokunma, çevredeki nesnelerle fiziksel olarak etkileşime geçmektir. Dokunma sistemi fiziksel, bilişsel ve duygusal insan davranışlarını algılamada önemli bir rol oynar (Sultanoğlu ve Aral, 2015).

Taktil duyumuz da diğer tüm duyularımız gibi bütünleşerek ileri düzey becerilerde önemli bir rol oynar. İletişim, sosyalleşme, davranışın organizasyonu, yemek yeme, konuşma becerileri ve çocuklarda tuvalet alışkanlıkları gibi becerilerimiz taktil farkındalığımız ile gelişir. Çorabımızın ayağımıza değışı,

kıyafetlerimizin dokusu, kucağımızdaki çocuğun saçlarının tenimize değmesi taktik duyumuz sayesinde algılanır (Sidar, 2020).

2.2.4. Görme Duyusu

Görme duyumuz görüntüleri tanımamızı ve herhangi bir objenin hareketini sezip ona tepki vermek için hazırlanmamızı sağlayan karmaşık bir duyu sistemidir. Bir cismin kontrast, keskinlik gibi özelliklerini ve hareketleri algılayabilmemiz için ilk önce görme duyumuzu kullanırız. Görme duyumuzu kullanarak hem kendimizi koruyabiliriz hem de hareketlerimizi uygun şekilde organize edebiliriz. Görmeyi başlatan uyaranlar (ışık gibi) dış kaynaklıdır ve bu uyaranlarla fiziksel hiçbir temasımız olmasına gerek yoktur. Görmenin tek özelliği bizim için zamansal ve uzaysal bilgi sağlamasıdır. Günümüzde görmek, insanların çevresinde neler olduğunu anlaması ve herhangi bir zamanda neler olabileceğini tahmin etmesi için kullandığı dominant duyudur.

Görsel sistemimiz düzgün çalışmadığında parlak ışıklardan rahatsız olma, kalabalık bir ortamda fazla hareketli insanlardan rahatsız olma, televizyon seyretmek ya da bilgisayar oynamak gibi yoğun görsel uyaran arayışında olma, görsel hareket planlamada zorluk yaşama gibi durumlar oluşabilmektedir (Kranowitz, 2017).

2.2.5. İşitme Duyusu

Ses dalgalarının titreşimlerinin iç kulaktaki reseptörleri uyarması sonucunda çevremizdeki sesleri algılayabiliriz. İşitme sistemimiz sayesinde çevremizden gelen sesleri nereden geldiği ve ne kadar uzaklıktan geldiği gibi ayrıntılarıyla birlikte algılayabiliriz. İşitme sistemimiz iletişim, konuşma, öğrenme, ritim ve koordinasyon gibi birçok becerimiz için de önemlidir (Sidar, 2020).

2.2.6. Koku Duyusu

Anne karnında ilk gelişmeye başlayan duyularımızdan olan koku duyusu diğer tüm duyularımızdan farklı olarak talamusa uğramadan direkt olarak beyindeki koku merkezine giden tek duyumuzdur. Burnumuzdaki kimyasal alıcıların işlemesiyle yakın

çevremizdeki kokular ile ilgili bilgi sahibi oluruz. Koku duyumuz beynimizde herhangi bir şekilde filtrelenmeden algılanır ve aynı zamanda hafızamız, duygularımız ve hormonlarımız ile ilgili olan sinir sistemimiz ile direkt ilişkilidir. Koku duyumuzun en önemli özelliklerinden birisi adaptasyon becerisidir. Bu adaptasyon becerisi sayesinde başlangıçta çok yoğun olarak hissettiğimiz bir kokuya kısa sürede adapte olur ve artık o kokuyu almaz olabiliriz (Sidar, 2020).

2.2.7. Tat Duyusu

Emme refleksi ile birlikte gelişmeye başlayan tat sistemimiz sayesinde acı, tatlı, tuzlu, ekşi gibi farklı tatları algılayabiliriz. Tükettiğimiz besinlerle birlikte yalnızca tat duyusu değil aynı zamanda sıcaklık, yanma ya da soğuma hissi, diğer dokunsal uyarılara da maruz kalırız. Ayrıca tat duyumuz görme ve koklama sistemlerimizden de etkilenir. Kişilerdeki lezzet algısı bu sebeple çok duyusaldır (Sidar, 2020; Özyazıcı ve ark., 2021).

2.2.8. İnteroseptif Duyu

İnteroseptif duyu, iç organlardan gelen duyuşal sinyaller sayesinde kişinin açlık, üşüme gibi bedensel durumlarının farkına varmasını sağlar. (Sidar ve Öztıp, 2017; Brown and Dunn, 2023). İnteroseptif duyu, hem fiziksel hem de zihinsel becerilerimizi desteklemekle birlikte günlük yaşamdaki rollerimize anlamlı katılımın temeli olan fizyolojik ve psikolojik güvenlik duygusunu oluşturur ve sağlığı destekler (Schmitt and Schoen, 2022).

İnteroseptif sistemi sorunsuz çalışan biri kafeinin vücudunda yarattığı etkiyi fark ederek uyku problemi yaşamamak için günün ilerleyen saatlerinde kahve içmemeyi tercih edebilir. İş yerinde nefessiz kaldığını fark edip hava almak için pencereyi açmayı düşünebilir. İnteroseptif algı ile ilgili sorun yaşayan bir birey gün içinde tuvalet ihtiyacının farkına varamazsa, başkaları ile sosyal etkileşimini etkileyecek kazalar yaşayabilir. Kişi konsantrasyonunu etkileyecek olan açlığını veya susuzluğunu fark edemeyebilir (Dunn, Brown, Breitmeyer and Salwei, 2022). Kişinin vücudundaki bu değişiklikleri fark edebilmesi için ancak çok acıkması, çok yorulması, çok uykusuz kalması ya da çok sıkışması gerekebilir. Ayrıca interoseptif duyumuz

duygularımızla da direkt iletişim halindedir ve duygusal farkındalığımız ve regülasyon becerilerimiz için de önemli bir duyumuzdur (Sidar, 2020).

2.3.Duyusal İşleme Bozukluğu Nedir?

Duyusal işleme bozukluğu, günlük yaşam aktivitelerine, rutinlerine ve öğrenmeye katılımı bozacak kadar şiddetli bir şekilde duysal deneyimleri tespit etme, modüle etme, yorumlama veya bunlara yanıt vermede zorluk olarak tanımlanmıştır (Miller, Anzalone, Lane, Cermak and Osten, 2007a). Miller ve arkadaşları duysal işleme bozukluklarını duysal modülasyon bozuklukları, duysal ayırt etme bozuklukları ve duyu temelli motor problemler olmak üzere üç alt başlığa ayırmışlardır.

2.3.1. Duyusal Modülasyon Bozuklukları

Duyusal modülasyon bozuklukları günlük yaşama başarılı bir şekilde katılım sağlayabilmek için duysal girdilere uygun ve esnek yanıtlar vermede zorluk yaşamak olarak tanımlanmıştır. Duyusal girdilere aşırı cevap, duysal girdilere yetersiz cevap ve duysal arayış olmak üzere üç farklı şekilde kendini gösterebilir (Miller, Coll and Schoen, 2007b).

Duyusal girdilere aşırı cevap oluşturan bireyler beklenmeyen seslerden, gürültüden, kokudan rahatsız olabilirler. Parlak ışıklar ya da günışığı hoşlarına gitmeyebilir. Salıncaklardan ve kaygan yerlerden, baş aşağı durmaktan hoşlanmazlar. Yüz, el ve ayaklarına farklı dokuların değmesinden hoşlanmazlar.

Duyusal girdilere yetersiz cevap veren bireyler açlık, sıcak ve soğuk, tuvalet ihtiyacı gibi interoseptif duyuların farkında olmayabilirler. Yavaş, motivasyonsuz ve dikkatsiz olabilirler. Hareketli aktiviteler yerine daha sedanter olanları tercih ederler. Dokunulmayı ve ağrıyı hissetmeyebilirler.

Duyusal arayış gösteren bireyler sıklıkla objelere ya da insanlara temas etmek isteyebilir ve yalama, emme, çiğneme, tadına bakma, koklama eylemlerini gerçekleştirmek isteyebilirler. Sürekli hareket halinde olup bir yerlere çarpabilir ve uzun süre oturmayabilirler (Rose, 2008).

Yetişkinlerde duyuşsal modölyasyon bozukluklarının semptomları aile ve iş baskısı arttığında ortaya çıkabilir. Fiziksel, zihinsel, sosyal ve duyuşsal dengeyi ve öz düzenlemeyi sağılayan boş zaman aktivitelerinin ortadan kalkmasıyla sonuçlanabilir (May-Benson and Kinnealey, 2012). Aile rolleri, etkileşimler ve duyuşsal ortamlar kişinin duyuşsal profiline ve mizacına uyuşmayabilir. Duyuşsal modölyasyon problemleri önemli hale geldiğinde günlük yaşam aktiviteleri, sosyal/duyuşsal problemler ve sosyal katılımda kısıtlılık gibi önemli sorunlara yol açabilmektedir (Kinnealey, Koenig and Smith 2011).

2.3.2. Duyuşsal Ayırt Etme Bozuklukları

Duyuşsal ayırt etme, sinir sistemine gelen duyuşsal bilgilerin niteliklerini, özellikle zamansal ve mekânsal özelliklerini belirleyebilmeyi ve bu bilgiyi doğru kullanabilmeyi ifade eder (May-Benson and Schaaf, 2015). Duyuşsal ayırt etmede zorluk yaşıyan insanlar bu becerilerde sorun yaşarlar. Duyuşsal bilgilerin nereden geldiğini, duyuşsal uyaranlar arasındaki farkları daha zor ve daha yavaş ayırt edebilirler (Miller et al., 2007a).

Duyuşsal ayırt etme bozukluğu yaşıyan kişiler farklı ses ve harfleri ayırt etmede zorlanma, yazı yazarken kelimeler arasındaki boşluğu ayarlayamama, aktivite sırasında neye ne kadar kuvvet uygulanması gerektiğine karar verememe, elleriyle ne tuttuğunu ya da neye dokunduğunu fark edememe gibi zorluklarla karşılaşabilirler (Rose, 2008).

2.3.3. Duyu Temelli Motor Problemler

Duyu temelli motor problemleri dispraksi ve postöral problemler oluşturur. Praksi, alışılmış olmayan ve hedefe yönelik bir dizi eylemi planlama, organize etme ve gerçekleştirme becerisidir (Ayres and Cermak, 2011). Dispraksi günlük yaşam aktiviteleri yoluyla geliştirilen ve artık otomatikleşmiş olan öğrenilmiş hareketleri bozan karmaşık bir nörolojik sendromdur. Dispraksiye sahip bireyler görev sıralamasında zorlanma, bir eylemi gerçekleştirirken basamakları planlayamama veya yanlış sırayla yapma, nesnelerin uygunsuz kullanımı, eylemlerin başlatılmasında tereddüt etme, uygunsuz ya da beceriksiz el-kol hareketleri gibi gözlemlenebilir

zorluklar yaşayabilirler (Blijlevens, Hocking and Paddy, 2009). Yazı yazma ve kendine bakım aktiviteleri uzun sürebilir. Sakar, beceriksiz ve kazaya meyilli gibi gözükabilirler. Yeni motor aktiviteler öğrenmek onlar için zor olabilir (Rose, 2008).

Postüral problemler yaşayan bireyler bir eylemi gerçekleştirirken vücutlarının stabilizasyonunu sağlamada veya vücutlarını eyleme uyumlu bir şekilde kontrol etmekte sorun yaşarlar. Bu sebeple günlük yaşam aktivitelerini gerçekleştirmek onlar için zorlaşabilir (Miller et al., 2007a). Denge problemleri olabilir ve bazen oturmakta bile zorlanabilirler. Kas tonusları ve enduransları yetersiz olabilir, kolayca yorulabilirler. Orta hat çaprazlama sorunları görülebilir, yazı yazarken dik durmakta zorlanabilirler (Rose, 2008).

2.4.Dunn’ın Duyusal Bütünleme Teorisi

Ergoterapist Winnie Dunn, kişinin nörolojik eşikleri ve davranışsal tepkileri arasındaki ilişkiye dayanarak bir model geliştirmiştir. Bu modeldeki nörolojik eşikler, duyusal bir uyarana yanıt verme eşiğini temsil eder. Duyusal eşiği nörolojik olarak düşük olan bireyler, uyaranları fark etmede ve bunlara cevap oluşturmada hızlı davranabilirler. Çünkü duyusal sistemleri uyaranlardan kolayca etkilenir. Nörolojik eşiği yüksek olan bireyler ise duyusal olarak daha az duyarlı olacakları için bazı uyaranları yakalamakta zorlanabilirler. Dunn’a göre bu sistem bir denge içindedir ve her insan için benzersizdir. Modelin davranışsal tepkiler kısmında aktif ve pasif olmak üzere iki davranış şekli karşımıza çıkar. Davranışsal olarak pasif eğilimde olan bireyler, uyaranlara tepki verirken harekete geçmekte zorlanabilirler. Bunun aksine aktif davranış eğiliminde olan bireyler duyusal girdinin türünü ve miktarını kontrol edebilmeye daha yatkındırlar. Dunn’ın teorisine göre bu modeldeki yapılar hem genetik hem de çevresel faktörlerden etkilenebilirler (Metz, Boling, DeVore, Holladay, Liao et al., 2019).

Bu modelde nörolojik eşiklerin ve davranışsal tepkilerin kesiştiği noktaları göz önünde bulundurduğumuzda karşımıza dört çeyrek çıkmaktadır. Bu çeyrekler kayıt, duyusal arayış, duyusal hassasiyet ve duyusal kaçınmadan oluşur.

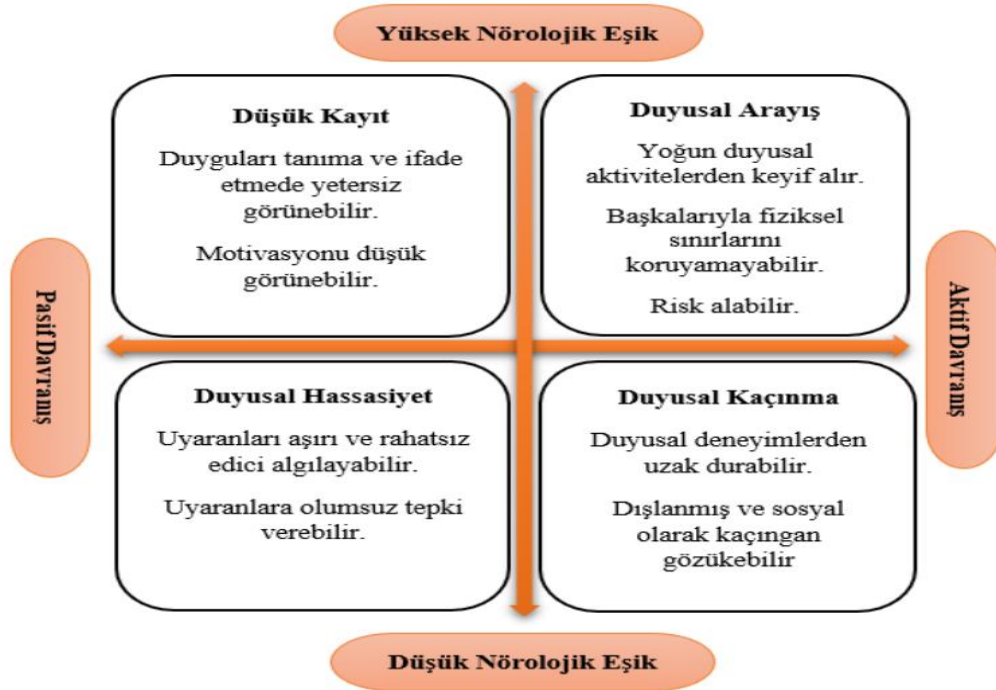
Kayıt: Nörolojik eşiği yüksek ve pasif davranış eğilimi gösterilen çeyrekliklerdir. Bu çeyreklikte başkalarının fark edemediği uyaranları gözden kaçırma, dikkatsizlik ve motivasyon eksikliği gibi durumlar gözlemlenir. Duyusal uyaranlara karşı sessiz veya

gecikmiş tepkiler verilebilir. Yoğun duyuşal girdi arayışında olmazlar ve genellikle ie kapanıklık görülür. Bu eyreklikteki bireyler duyguları tanımakta ve ifade etmekte, beden dilinden karşısındakinin duygularını tahmin etmekte zorlanabilirler.

Duyusal Arayış: Nörolojik eşiği yüksek ve aktif davranış eğilimi gösterilen eyrekliktir. Bu eyreklikte yoğun duyuşal ortamlardan hoşlanma ve fazla duyuşal girdi sağlayan aktivitelerde bulunmayı isteme görülür. Baharatlı yiyecekler, güçlü sesler ve uyarıcı görseller arama eğiliminde olurlar. İnsanlarla ve nesnelerle temasta olma istekleri artar. Duyusal arayış eyrekliğinde olanlar dikkati kolay dağılabilen ve heyecanlı bireyler olarak gzkebilirler.

Duyusal Hassasiyet: Nörolojik eşiği düşük ve pasif davranış eğilimi gösterilen eyrekliktir. Duyusal uyarılardan rahatsızlık duyma, dikkati dağılma, koku ve seslerden kolayca irrite olma, giysi etiketleri ve bazı dokulardan rahatsız olma gözlemlenir. Duyusal uyarılardan rahatsız olsalar da maruziyetleri aktif olarak sınırlanmaz.

Duyusal Kaçınma: Nörolojik eşiği düşük ve aktif davranış eğilimi gösterilen eyrekliktir. Günlük yaşam içerisindeki duyuşal uyarılara abartılı veya olumsuz yanıt verme ile karakterizedir. Bu eyreklikte uyarın maruziyeti aktif olarak sınırlanır ve ie dönük davranışlar grlebilir. Öngörülebilir bir yaşam için kendilerine günlük yaşam rutinleri oluşturabilirler (Dunn, 1997; Engel-Yeger, 2012).

Şekil 1: Dunn'ın Duyusal İşleme Modeli

2.5.Yetişkinler ve Duyu Bütünleme

Duyusal işleme tıpkı çocuklukta olduğu gibi yetişkinlikte de çevreyi algılama şeklimiz, nasıl tepkiler verdiğimiz ve insanlarla iletişim kurma sürecimizin altında yatan temel unsurlardan biridir. Çocuklukta başlayan duyuşal problemler yetişkinlikte de devam edebilir. Her birey duyuşal uyarınları farklı şekilde işler ve farklı yanıtlar verir. Çevremizden ve bedenimizden gelen duyuşal uyarınlara verilen yanıtların derecesinin ve yoğunluğunun ayarlanamadığı noktada duyuşal işleme sorunlarının varlığından bahsedilebilir. Duyusal işleme problemlerine kaygı, karamsarlık, duyuşal ve bilişsel problemler de eşlik edebilir ve kişinin sosyal ilişkileri, toplumdaki rollerine katılım süreci, boş zaman aktiviteleri ve akademik süreçleri olumsuz etkilenebilir (Engel-Yeger, 2012).

Aron ve Aron (1997)'a göre duyuşal hassasiyetlere sahip bireyler daha içe kapanık ve duyuşal olma eğilimindedirler. İçe kapanık olma ve duyuşallığın, duyuşal hassasiyetler sonucunda ortaya çıkan davranışlar olabileceğini, aynı zamanda bireylerin duyuşal işleme tarzının karakter gelişimi için önemli bir faktör olabileceğini öne sürmüştür (Aron and Aron, 1997). Bununla birlikte Jerome ve Liss

(2005)'in yapmış olduğu çalışmada duysal hassasiyetlere sahip bireylerin romantik ilişkilerinde kaygılı olduklarını, duysal kaçınmaya sahip bireylerin ilişkiden de kaçındığını ve kayıt kategorisindeki bireylerin hem ilişkide kaygılı hem de ilişkiden kaçınma eğiliminde olduğunu ortaya koymuşlardır (Jerome and Liss, 2005).

Depresyon ve kaygının bireylerin toplumsal ve sosyal yaşamını etkileyen en yaygın sorunlardan biri olmasının yanında duysal işleme becerileri ile de ilişkili olduğuna dair çalışmalar mevcuttur. Bu çalışmalara göre kaygı ve depresyon düzeyi daha yüksek bireyler daha fazla duysal hassasiyet ve daha fazla duysal kaçınma davranışına sahipler (Engel-Yeger and Dunn, 2011; Serafini, Gonda, Canepa, Pompili, Rihmer et al., 2017; Khodabakhsh, Loh and Rosli, 2020). Ayrıca Serafini ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada duysal arayışın dürtüsellik ile, kayıt, duysal hassasiyet ve duysal kaçınmanın da duyguları tanıma ve ifade etme becerisini ifade eden aleksitimi ile bağlantılı olduğu görülmüştür. Duysal bilgiyi kaydetme yeteneğinin düşük olması özellikle duyguları tanıma becerileri ile ilişkili bulunmuştur (Serafini et al., 2017). Bununla birlikte Grynberg ve Pollatos (2015)'un çalışmasında aleksitiminin, düşük interoseptif farkındalık ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Grynberg and Pollatos, 2015).

2.6.Duysal Zekâ Nedir?

Mayer ve Salovey tarafından ortaya atılan duysal zekâ kavramı ilk olarak kişinin kendisinin ve başkalarının duygularını anlama, ayırt etme ve bu becerileri başkalarının düşünce ve davranışlarını yönlendirmek için kullanabilme becerisi olarak tanımlanmıştır. Bir tür duysal işleme becerisi olarak da tanımlanmış olan duysal zekânın sorunları çözmek ve davranışı düzenlemek için kişinin kendisinin ve başkalarının duygu durumlarını anlayıp kullanabilmesini sağladığını ifade etmişlerdir. Duysal zekânın herkes için geçerli bir kavram olduğunu ancak duyguları işleme yeteneğinin her bir birey için farklılık gösterebileceğini belirtmişlerdir (Mayer and Salovey, 1990). Daha sonra bu tanımlı duyguların anlamlarını ve aralarındaki ilişkiyi tanıma ve bunlara dayanarak akıl yürütme ve problem çözme yeteneği olarak kavramsallaştırmışlardır (Nikolaou and Tsousis, 2002).

Duysal zekâ üzerine çalışan pek çok araştırmacı konu ile ilgili çeşitli tanımlar yapmışlardır. Bu tanımlar kapsamında duysal zekâ, bireyin kendi

duygularını tanıyabilmesi, duygularının farkında olması ve kontrol altında tutabilmesi, duygusal değişimler ve olumsuz duygularıyla başa çıkabilmesi, yaratıcılık, iş bitirme gibi konularda kendi motivasyonunu sağlayabilmesi, engeller karşısında direnebilmesi, isteklerini erteleyebilmesi, başkalarına anlayışla yaklaşabilmesi, başkalarının duygularının ve beklentilerinin farkında olabilmesi ve bunları yönetebilmeyi içeren öğrenilebilir psikolojik ve sosyal bir beceridir. Aynı zamanda duygusal zekâ, bu becerileri günlük yaşantımıza ve işimize doğru bir biçimde dahil ederek doğru tepkiler vermemizi sağlar. Bu beceriler sayesinde bireyler yaşamlarındaki başarı ve doyumunu en üst düzeye çıkarabilirler (Acar, 2001; Somuncuoğlu, 2005).

Duygusal zekâ doğru duyguları doğru zamanda ve doğru şekilde kullanmayı gerektirir. Bazen bireylerin istemedikleri ya da rahatsız oldukları durumlarla da karşı karşıya gelmeleri gerekebilir. Böyle zamanlarda bireyin önce negatif duygularının da farkına varması önemlidir.

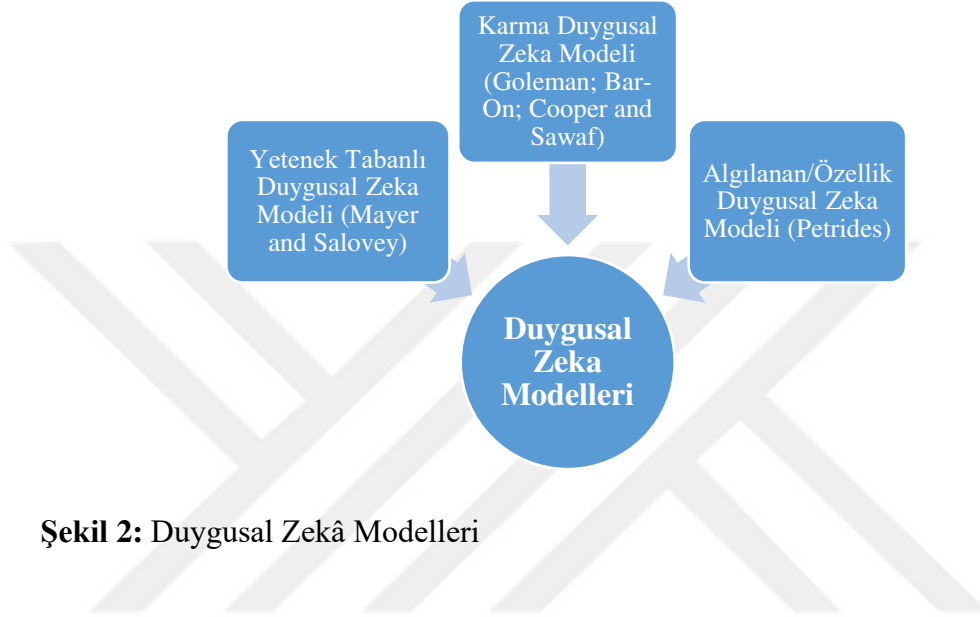
Duygusal zekâ mantıksal zekanın (IQ) karşısında duran bir kavram değildir aksine bu iki kavram dinamik bir denge içindedirler ve birbirlerini desteklerler. İkisi arasında bir bağlantı vardır ve duygusal zekâ bir sorunu çözmek ya da önemli bir karar vermek gerektiğinde mantıksal zekanın yardımıyla bunu başarır. İdeal olan bu iki zekâ türünün birden uyumlu ve yeterli olmasıdır (Acar, 2001).

Duygusal zekâ bireylerin doğuştan kazandıkları bir beceri değildir. Sonradan öğrenilebilir ve her yaşta geliştirilebilir ancak bu zaman alan bir süreçtir. Duygusal zekanın gelişimi kalıtsal olmamakla birlikte yalnızca çocukluk döneminde gerçekleşmez. Kişinin yaşamı boyunca kazandığı bilgi, beceri ve yaşamışlıklarla gelişebilir bir kavramdır. Duygusal zekâ, mantıksal zekâ gibi bireyin kaderi değildir. (Acar, 2001; Şen, 2017).

Duygusal zekâ sahibi bireyler kendi duygularını tanıyan ve idare edebilen, başkalarının duygularını okuyup onlarla etkili bir şekilde başa çıkabilen kişilerdir ve gerek romantik gerek politik gerekse sosyal ilişkilerde daha avantajlıdırlar (Goleman, 2016). Geçmişteki çalışmalara bakıldığında da duygusal zekanın akademik başarılar ve iş yaşamındaki başarılar, problem çözme becerileri, okuldaki ilişkiler, evlilik ve eş seçiminde rolü olduğu görülmektedir (Tuğrul, 1999; Nikolaou and Tsaousis, 2002; Karabulutlu, Yılmaz ve Yurttaş, 2011).

2.7.Duygusal Zekâ Modelleri

Güncel literatürde yetenek tabanlı duygusal zekâ modeli, karma duygusal zekâ modeli ve algılanan/özellik duygusal zekâ modeli olmak üzere üç farklı duygusal zekâ modeli bulunmaktadır (Yazıcı, 2019).

Şekil 2: Duygusal Zekâ Modelleri

2.7.1. Yetenek Tabanlı Duygusal Zekâ Modeli

Duygusal zekâ kavramını ilk ortaya atan Mayer ve Salovey’in modeli yetenek tabanlı modeldir. Bu modelde duygusal zekâ, duyguları algılama ve ifade etme, duygu ve düşüncüyü harmanlama, duyguları anlama, analiz etme ve duyguları kontrol etme yeteneklerini barındırır. Mayer ve Salovey bu konuyla ilgili araştırmalarının başından beri duygusal zekâyı bir yetenek olarak kabul etmişlerdir. Modellerini duygusal zekâ etrafında oluşan bir çember olarak tanımlamışlardır. Modelin aşamaları ve gelişimi dört basamaktan oluşur (Acar, 2001; Somuncuoğlu, 2005).

Duygusal Algı: Bireyin kendisinde, başkalarında, sanatta, hikayelerde, müzikte ve diğer uyaranlarda, duyguları algılaması, ifade edebilme becerisini içerir. Birey kendi duygularına odaklandığında, öz farkındalığı, diğerlerinin duygularına odaklandığında ise duyarlılık ve hassasiyeti artış gösterebilir (Yazıcı, 2019).

Duygusal Kolaylaştırma/Uyum: Duyguları iletme veya duyguları iletişim kurma aracı olarak kullanma becerisidir. Duyguların kullanılması, muhakeme, problem çözme, karar verme ve iletişim gibi bazı bilişsel süreçler kullanmayı da

gerektirir. Duyguları etkin ve verimli bir şekilde kullanarak temel duygusal deneyimlerimizi hayata uydurabilmektir (Acar, 2001; Yüksel, 2006; Yazıcı, 2019).

Duygusal Anlama: Duygusal bilgileri, duygular arasındaki geçişleri ve duyguların birbiriyle olan ilişkisini anlama becerisidir. Duyguları anlama becerisi olan bireyler, duygulara ilişkin zengin kelime hazinelerine sahiptirler ve farklı duygu durumlarını tanımlayan terimleri anlayabilirler. Karışık ve anlık olanlar dahil her tür duygu ve hisleri ayırt edebilirler (Acar, 2001; Yazıcı, 2019).

Duygusal Yönetim: Duygusal ve entelektüel gelişim için duyguları etkin bir şekilde denetleme ve düzenleme yeteneğidir. Duygusal yönetim becerisine sahip bireyler kendi duygularını yönetirken, duygularını doğru bir şekilde izler, ayırt eder, bu duygularını iyileştirebileceğine veya başka şekilde değiştirebileceğine inanır, duygularını değiştirecek hamleleri yapabilir ve bu hamlelerin etkinliğini değerlendirebilir (Acar, 2001; Yazıcı, 2019).

2.7.2. Karma Duygusal Zekâ Modeli

Karma modelde duygusal zekâ, mental yeteneklerle beraber bireyin kişilik özelliklerini, becerilerini ve yeterliliklerini de kapsar. Goleman, Bar-On ve Cooper & Sawaf'ın modelleri karma modeller olarak değerlendirilmektedir (Acar, 2001).

2.7.2.1. Goleman Duygusal Zekâ Modeli

Goleman duygusal zekâyı kendini harekete geçirebilme, aksiliklere rağmen yoluna devam edebilme, dürtüleri kontrol edebilme ve tatmini erteleyebilme, ruh halini düzenleyebilme, yaşanan problemlere rağmen etkili düşünebilme ve kendisini başkalarının yerine koyabilme olarak tanımlamıştır. Goleman'a göre duygusal zekanın duygusal farkındalık, kendi duygularını yönetme, öz motivasyon, empati ve diğerlerinin duygularını yönetme olmak üzere beş farklı boyutu vardır (Doğan ve Şahin, 2007).

Duygusal Farkındalık (Özbilinç): Duygusal farkındalık, bir duyguyu oluşurken fark edebilme becerisidir. Bireyin içinde bulunduğu anda neler hissettiğini bilmesi ve duygularını karar vermeye yol gösterecek biçimde kullanması, kendi yetilerine yönelik gerçekçi bir değerlendirmeye ve sağlam temellere dayanan bir

özgüven hissine sahip olmasıdır. Kişi çalkantılı duygudurumları içerisinde bile kendisinin ve duygularının farkındadır. Kendini tanımak demek aynı zamanda kendi değerlerini ve hedeflerini de anlayabilmek demektir. Bu beceriye sahip insanlar özgüvenleri ile öne çıkarlar. Duygusal farkındalığı yüksek olan dolayısı ile özgüven sahibi olan insanlar kendi iç yapılarını, becerilerini, tercihlerini, sezgilerini ve sınırlarını bilirler. Duygusal farkındalığı yüksek bireyler duyguları idare etmekte kişiye kolaylık sağlar. Kötü bir ruh hali içerisindeyken bile kendini kısa bir süre içinde bu durumdan kurtarabilir. Duyguların her an farkında olma yeteneği psikolojik sezgi ve kendini anlama bakımından şarttır. Gerçek duygularımızı fark edememek bizi onların insafına bırakır. Duygularını tanıyan kişiler, hayatlarını daha iyi idare ederler. Bu kişiler kiminle evleneceğinden hangi işe gireceğine kadar kişisel kararlar gerektiren konularda ne düşündüklerinden çok daha emindirler (Somuncuoğlu, 2005; Karahan ve Özçelik, 2006; Yüksel, 2006; Goleman, 2016; Yazıcı, 2019).

Kendi Duygularını Yönetme: Kişinin duygularını mevcut görevini kolaylaştıracak şekilde yönetebilmesi, değer yargısı olan vicdanını kullanması ve hedeflerine ulaşabilmek için hazzı erteleyebilmesi, duygusal problemlere karşı kendini koruyabilmesidir. Duyguları uygun biçimde idare edebilme yeteneği, öz bilinç temeli üstünde gelişir. Kendi duygularını yönetebilen insanlar öfkeden aşırı mutlu olmaya kadar her tür duyguyu kontrol edebilirler. Bu kişiler herkes gibi duygusal dürtülerin etkisi altında olmalarına rağmen, onları yönetmenin hatta olumlu yönlere kaydırmanın bir yolunu bulurlar. Kendi duygularını yönetme konusunda başarılı olan bireyler vicdanlı, güvenilir, uyumlu ve yenilikçidirler. Değişikliklere daha kolay uyum sağlayabilir, yeni bir durum gündeme geldiğinde paniğe kapılmazlar. Kendilerini yatıştırabilir, yoğun kaygılardan, karamsarlıktan ve alınganlıktan kurtulabilirler. Bu yeteneği zayıf olan kişiler sürekli huzursuzlukla mücadele ederken kuvvetli olanlar ise hayatın tatsız sürprizleri ve terslikleriyle karşılaştıktan sonra kendilerini daha kolay toparlayabilirler (Acar, 2001; Somuncuoğlu, 2005; Yüksel, 2006; Goleman, 2016; Yazıcı, 2019).

Öz Motivasyon: Öz motivasyon, kişinin belirli bir amacı gerçekleştirmek için kendi arzu ve isteği doğrultusunda harekete geçmesi olarak tanımlanabilir. Bireyin hedeflerine yönelmesine, inisiyatif kullanmasına ve gelişmek için çaba harcamasına, yaşanan başarısızlık durumları karşısında sebat etmesine yardımcı olan içsel bir kaynaktır. Duyguları bir amaç doğrultusunda toparlayabilmek, dikkat edebilmek,

kendine hâkim olabilmek ve yaratıcılık için gerekli bir beceridir. Kendini motive edebilen birey bütün başarısızlıklar, hayal kırıklıkları ve zorluklara rağmen yılmaz. Öz motivasyonu sağlamak için önce başarmayı istemek gerekir. Daha sonra bu isteği duygusal açıdan adanmışlık göstererek uygulamaya geçmek gerekir. Öz motivasyon becerisi yüksek kişiler başarmaya istekli, insiyatif alabilen ve iyimser, yaptıkları her işte daha üretken ve etkili olabilecek kimselerdir (Acar, 2001; Somuncuoğlu, 2005; Yüksel, 2006; Goleman, 2016; Yazıcı, 2019).

Empati: Empati inanlarla olan ilişkimizde temel beceridir ve diğer bireylerin neler hissettiğini sezme, onların açılarından bakabilmenin yanı sıra diğer insanların durumlarını analiz ederek onlarla pozitif ilişkiler kurup, uyum sağlayabilmemizi sağlar. Empati becerisi yüksek bireyler başkalarını anlar ve geliştirirler, çeşitliliklerden yararlanırlar ve politik bir bakış açısına sahiptirler. Empatinin kökeni öz bilinçtir ve insan kendi duygularına ne kadar açıksa, diğerlerinin duygularını da okumayı o kadar iyi başarır. Kendi duygularını fark etme konusunda zorluk yaşayan bireyler başkalarını analiz etmeleri gerektiğinde de kafa karışıklığı yaşayacaklardır. Empati, insanlara odaklanmış her işte üstün performans göstermek için son derece önemlidir. Özverili davranış için motivasyonu ve sosyal başarının desteğini empati sağlamaktadır. İnsanları etkileme, onlara yardımcı olma açısından empati hayati önem taşımaktadır. Başkalarının neler hissettiğini sezmeden ve bulundukları konumu anlamadan, onlar üzerinde olumlu bir etki bırakmak zordur. Duygusal ipuçlarını okumakta başarısız, sosyal etkileşimlerde beceriksiz olan insanlar, etkileme açısından çok zayıftırlar. Empatik kişiler başkalarının neye ihtiyacı olduğunu, ne istediğini gösteren belli belirsiz sosyal sinyallere karşı daha duyarlıdırlar. Bu da onları insan bakımı ile ilgili mesleklerde başarılı kılar (Acar, 2001; Somuncuoğlu, 2005; Yüksel, 2006; Goleman, 2016; Yazıcı, 2019).

Diğerlerinin Duygularını Yönetme: Bu beceri kişinin diğer insanların duygularının farkında olarak onların duygularını yönetebilmesini ve bu sayede sorunsuz olarak diğer insanlarla geçinebilmesini sağlar. Bu beceri aynı zamanda popüler olmanın, liderliğin, kişiler üzerinde etkili olabilmenin altında yatan unsurdur. İlişki kurabilmek büyük ölçüde başkalarının duygularını idare etme becerisidir ve bu becerisini çok geliştirmiş kişiler, insanlarla sorunsuz bir etkileşim sürdürmeye dayalı her alanda başarılı olur ve parlak bir sosyal yaşam sürdürürler. İnsanlarla bağlantı kurabilen, onların tepkilerini, hislerini akıllıca okuyabilen, yönlendirebilen, organize

edebilen ve her insani faaliyette alevlenebilecek tartışmaların üstesinden gelebilen kişilerdir. İletişim yeteneği güçlü, etkili, liderlik vasfı yüksek, takım çalışmasına yatkın, iş birliğine ve dayanışmaya açıktırlar. Diğerlerinin becerisini iyi yönetebilen kişiler bu becerilerini çevresindeki insanlara karşı ikna ve liderlik, anlaşmazlıklarda çözüm sağlama, iş birliği ve ekip çalışması için kullanabilirler (Acar, 2001; Somuncuoğlu, 2005; Yüksel, 2006; Goleman, 2016; Yazıcı, 2019).

Kişiler bu beş alandaki yetenekleri açısından farklılık gösterirler. Örneğin bazılarımız kolaylıkla kendi kaygılarını yatıştırabilirken, başkalarının kaygılarını yönetme konusunda başarısız olabilir. Beynimiz olağanüstü bir esneklikte ve sürekli öğrenen bir organdır. Duygusal becerilerdeki aksaklıklar doğru yönde çaba harcayarak telafi edilebilir (Goleman, 2016).

2.7.2.2.Bar-On Duygusal Zekâ Modeli

Bar-On modeline göre duygusal zekâ kendimizi ve başkalarını ne kadar anladığımızı, kendimizi nasıl ifade ettiğimizi, diğer insanlarla nasıl ilişki kurduğumuzu ve günlük yaşam zorluklarıyla nasıl başa çıktığımızı belirleyen birbiriyle ilişkili duygusal ve sosyal yeterliliklerin birleşimidir (Bar-On, 2006). Bu modele göre duygusal zekâ becerisi yüksek olan insanlar genelde iyimser, esnek, gerçekçi, kontrollü, stresle başa çıkmada ve problem çözmede başarılı kişilerdir. Model kişisel beceriler, kişilerarası beceriler, uyumluluk, stres yönetimi ve genel ruh hali olmak üzere beş boyut ve bu boyutlara dahil on beş alt boyuttan oluşmaktadır. Bar-On duygusal zekâ modeli boyut ve alt boyutları Şekil 3'te gösterilmiştir (Karabulut, 2012).

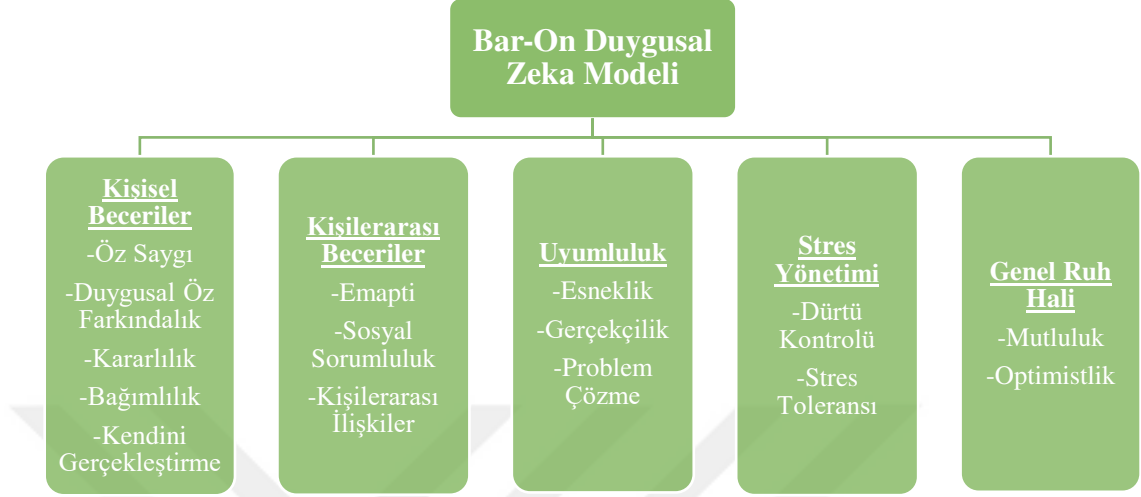
Kişisel Beceriler: Kişinin duygusal açıdan kendisinin ve başkalarının farkında olması ve duygularını tanıyıp ifade edebilme becerisidir.

Kişilerarası Beceriler: Kişinin başkaları ile kurduğu ilişkiyi empati becerisi ile sürdürme ve ilerletebile becerisidir.

Uyumluluk: Kişinin duygu ve düşüncelerini tarafsız bir şekilde değerlendirebilme, herhangi bir ortama uyum gösterebilme, bir sorun karşısında uygun davranışı sergileyebilme becerisidir.

Stres Yönetimi: Kişinin stres faktörleri sebebiyle yaşadığı zorluklar karşısında dürtülerini ve duygularını kontrol edebilme becerisidir.

Genel Ruh Hali: Kişinin hayata pozitif bakabilmesi sonucunda genel bir memnuniyet içinde olmasıdır (Yazıcı, 2019).

Şekil 3: Bar-On Duygusal Zekâ Modeli

2.7.2.3.Cooper ve Sawaf Duygusal Zekâ Modeli

Cooper ve Sawaf duygusal zekayı dört köşe taşı ismini verdikleri modelle açıklamışlardır. Duygusal zekanın dört köşe taşı olarak adlandırdıkları beceriler, duyguları öğrenmek, duygusal zindelik, duygusal derinlik ve duygusal simya (Acar, 2001). Cooper ve Sawaf'ın modelinde bu dört temel köşe taşı ve onların temsil ettiği beceriler Şekil 4'te gösterilmiştir.

Şekil 4: Cooper & Sawaf Duygusal Zekâ Modeli

2.7.3. Algılanan/Özellik Duygusal Zekâ Modeli

Algılanan/Özellikli duygusal zekâ modelinde duygusal deneyimin doğasında var olan öznelilik oldukça önemslenmektedir. Bu modele göre duygusal zekâ kişinin davranışsal eğilimleriyle ilgilidir ve bu eğilimlerle birlikte kişinin duygularını tanıması, işlemlemesi ve bu duygusal deneyimlerden oluşan bilgileri kullanması ile oluşan bireysel algıdır. Yetenek tabanlı duygusal zekâ modelinde bu becerilerin bireysel yeteneklerimiz olduğu savunulurken, algılanan/özellikli duygusal zekâ modelinde bu becerilerimizin davranış eğilimlerimizle bireysel algımızla ilgili olduğu savunulur. Bu modelin bileşenleri iyi olma, öz kontrol, duygusallık ve sosyalliktir (Petrides, 2010; Yazıcı, 2019).

2.8.Ergoterapist ve Duygusal Zekâ

Hem ergoterapi mesleği hem de duygusal zekâ becerilerine sahip olmak başka insanlarla yakınlık ve bağlantı kurma gereksinimi barındırırlar. Ergoterapi öğrencileri ve ergoterapistlerin terapi sürecinin bir parçası olarak kişiliğini ve içgörülerini planlı bir şekilde kullanabilme ve ilişki kurabilme becerilerini geliştirmesi gerekmektedir. Bu becerilerin gelişimi için önemli olan öz farkındalığın gelişmesidir. Ergoterapistler kişi merkezli müdahaleyi teşvik etmek, bireysel özelliklerin terapötik kullanımını desteklemek ve iş yerindeki iletişim becerilerini geliştirmek için duygusal zekâ becerilerine ihtiyaç duyarlar. Duygusal zekâ teorisi, terapistlerin başkalarıyla daha iyi iletişim kurmak ve ilişki kurmak için duygusal tepkileri nasıl izleyip yönetebileceklerini açıklar. Duygusal zekâ becerileri sayesinde ergoterapist, danışan-terapist etkileşimi sırasında ortaya çıkabilen duyguları yönetme ve iletişim zorlukları gibi kişiler arası becerileri geliştirebilir ve destekleyebilir. Duygusal zekâ becerilerinin gelişimi, yalnızca danışan-terapist ilişkilerinde değil, genel olarak başkalarıyla ilişkilere odaklanır ve bu nedenle eğitim ve uygulamada ergoterapi mesleğine fayda sağlama potansiyeline sahiptir (Andonian, 2017).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Ergoterapi bölümü öğrencilerinin duygusal zekâ (EQ) ve duygusal işleme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bu araştırma, 2021-2023 eğitim-öğretim yılları arasında Biruni Üniversitesi, Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İstanbul Medipol Üniversitesi, Üsküdar Üniversitesi, Ankara Medipol Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi'nin ergoterapi bölümü öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir.

3.2.Evren ve Örneklem

Bu çalışmaya başlamadan önce Biruni Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır (Etik Kurul Onay Tarihi: 20.01.2022, Karar No: 2022/66-9). Bu çalışmanın evrenini Biruni Üniversitesi, Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İstanbul Medipol Üniversitesi, Üsküdar Üniversitesi, Ankara Medipol Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi'nin Ergoterapi bölümünde öğrenim gören öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmanın örneklem sayısını belirlemek için “G. Power-3.1.9.2” programı kullanılmıştır. Örneklem sayısı %95 güven aralığında yapılan güç analizlerine göre en az 113 katılımcı olarak belirlenmiştir. 116 öğrenci anketleri doldurup çalışmaya katılım sağlamıştır. Üç öğrenci hariç tutulma kriterlerine sahip olduğu için çalışmaya dahil edilmemiştir. Hariç tutulan katılımcıların bir tanesi migren, bir tanesi dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu, bir tanesi ise kalp rahatsızlığı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Sonuç olarak 113 öğrenci ile çalışma gerçekleşmiştir. Katılımcılar bu çalışmaya dahil edilirken bazı kriterler kullanılmıştır. Çalışmanın dahil edilme ve hariç tutulma kriterleri aşağıdaki gibidir.

3.2.1. Dahil Edilme Kriterleri

- Ergoterapi bölümünde üniversite öğrencisi olmak
- 18 yaş ve üzerinde olmak
- Çalışmaya katılmaya gönüllü olmak

3.2.2. Hariç Tutulma Kriterleri

- Öğrenci rolünü etkileyecek psikolojik veya nörolojik bir tanı almış olmak
- Günlük yaşam aktivitelerini kısıtlayacak fiziksel bir engeli olmak

3.3. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada hem devam eden pandemi dolayısı ile hem de daha kolay ve hızlı erişilebilirlik sağlaması sebebi ile verileri toplamak için çevrimiçi anket yöntemi kullanılmıştır. Sorular ‘[Google Formlar](#)’ web uygulaması üzerinden hazırlanıp katılımcılara sosyal medya platformları ile ulaştırılmıştır. Katılımcılar için sorular öncesinde anketin başına Gönüllü Olur Formu eklenmiş ve soruların cevaplanması halinde çalışmaya katıldıklarını onaylamış oldukları hatırlatılmıştır. Sorular üç bölüm şeklinde hazırlanmıştır. İlk bölümde ön bilgi soruları, ikinci bölümde Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği, son bölüm olan üçüncü bölümde ise Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketi yer almıştır. Sorular yanıtlanırken boş bırakma, soruyu atlama farkında olmadan bir veya daha fazla soruyu cevaplamama gibi durumların önüne geçmek için tüm sorular gerekli olarak işaretlenmiştir. Böylelikle katılımcılar tüm soruları yanıtladıktan sonra diğer bölüme geçebilmişlerdir. Katılımcılar tarafından doldurulan anket sorularının yanıtları araştırmacının e-posta adresinde toplanmıştır. Araştırmaya katılan tüm katılımcılar 5 soruluk ön bilgi formu, Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği ve Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketi’ni doldurmuşlardır. Veriler Eylül 2022 – Ocak 2023 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırma için gerekli istatistiksel süreçler ve tez yazım aşaması Şubat 2023 – Mayıs 2023 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

3.4. Veri Toplama Araçları

3.4.1. Google Formlar

Google Formlar, özelleştirilmiş ve kişiselleştirilmiş sorular veya anketler aracılığıyla kişilerden bilgi toplanmasına imkân sağlayan bir çeşit anket ve test uygulamasıdır. Google Formlar kullanılarak çalışma için birden fazla yetkili belirlenip ortak çalışmalara olanak sağlanabilmektedir. Katılımcılar anketi tamamladığında anında bildirim alınabilmekte ve sonuçlar her bir katılımcı için ayrı ayrı veya tüm sonuçların ortalamasına göre değerlendirilebilmektedir. Uygulamanın mobil olarak da kullanıma uygun olması, hazırlanan anketlerin ulaşılabilirliğini kolaylaştırmaktadır (https://www.google.com/intl/tr_tr/forms/about/, Erişim Tarihi: 22.01.2022).

Anketlerin hazırlanması, hazırlanan anketlerin katılımcılara ulaşması ve verilerin toplanması için sağlayacağı kolaylıklar düşünülerek çalışma için Google Formlar uygulamasının kullanılmasına karar verilmiştir.

3.4.2. Ön Bilgi Formu

Bu aşamada katılımcılara;

- Yaş
- Cinsiyet
- Okul
- Öğrenim gördüğü sınıf
- Yaşamınızın büyük bir bölümünü geçirdiğiniz yer

olmak üzere duygusal zekayı etkileyebilecek 5 soru sorulmuştur. Sorular, araştırmanın temel amacı olan duygusal zekâ ve duygusal işleme becerileri arasındaki ilişkinin dışına çıkmadan, sonuçları etkileyebileceği düşünülen, literatüre göre duygusal zekayı etkileyen faktörler arasından seçilmiştir (Çoban, Karademir, Açak ve Develioğlu, 2010; Tambağ, Kaykunoğlu, Gündüz ve Demir, 2014; Delikoyun, 2017).

3.4.3. Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketi

Adolesan/Yetişkin Duyu Profili, 60 maddeden oluşan, 6 duyu modelini, farklı duyu uyaranlarına karşı oluşan cevabı değerlendiren, 2002 yılından beri kullanılan standardize bir testtir. Tat/koku (kişilerin tat ve kokulara karşı cevabı), hareket (kişilerin duyuusal ve vestibüler uyaranlara karşı cevabı), görsel (kişilerin görsel uyaranlara verdiği cevap), dokunma (deriye ve dile dokunma uyarılarına cevap), işitsel gelişimini (işitilene verilen cevap) ve aktivite seviyesini (günlük yaşam aktivitelerine katılım ve eğilimi) değerlendirir. 11 yaş ve üstü adolesan, yetişkinler için kullanılır. Dunn'ın Duyu İşleme Teorisine dayalı dört alt skaladan oluşur.

1. Duyusal hassasiyet (duyuusal uyaranlara karşı düşük eşik sahibi olup, uyarılara normalden fazla cevap vermek),
2. Duyusal kaçınma (duyuusal uyarlardan bilerek kaçınmak),
3. Kayıt (duyuusal girdilere az ya da normalden daha yavaş cevap vermek),
4. Duyusal arayış (duyuusal girdilerden zevk almak, duyuusal arayış içinde olmak).

Değerlendirme 11-18, 18-65 ve 65 yaş üstü için 3 farklı yaş aralığında oluşturulan norm değerlere göre yapılabilmektedir. Anketin sonunda kişiler dört alt skalada; çoğu insandan çok daha fazla, çoğu insandan daha fazla, çoğu insana benzer, çoğu insandan daha az, çoğu insandan çok daha az şeklinde değerlendirilir. Testin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Aydın (2015) tarafından yapılmıştır (Aydın, 2015).

3.4.4. Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği

Ergin ve Yılmaz'ın (2000) aktardığına göre Hall tarafından 1999 yılında geliştirilen 'Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği'nin Türkçe geçerlilik çalışması Ergin ve Yılmaz (2000) tarafından yapılmıştır. Ölçek 30 maddeden oluşmaktadır ve 'duyguların farkında olma', 'kendi duygularını yönetme', 'kendini motive etme (öz motivasyon)', 'empati', 'diğerlerinin duygularını yönetme' olmak üzere 5 alt ölçek içerir. Maddelere verilebilecek cevaplar; "tamamen katılmıyorum: 1 puan", "kısmen katılmıyorum: 2 puan", "çok az katılmıyorum: 3 puan", "çok az katılıyorum: 4 puan", "kısmen katılıyorum: 5 puan", "tamamen katılıyorum: 6 puan" şeklinde sıralanmıştır.

Değerlendirmede tersine çevrilen ifade bulunmamaktadır. Alt ölçeklerin hesaplanmasında o alt ölçeği oluşturan maddelere verilen yanıtların puanları toplanır. 30 maddeden alınan puanların toplamı duygusal zekâ toplam puanını verir.

Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği olan çeşitli duygusal zekâ ölçme araçları bulunmaktadır. Soru sayısının az olması, puanlama sisteminin kolay ve anlaşılır olması sebebi ile Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği tercih edilmiştir (Ergin ve Yılmaz, 2000).

3.5.Verilerin İstatiksel Değerlendirilmesi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 25.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Veriler değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotlar (sayı, yüzde, minimum-maksimum değerleri, ortalama ve standart sapma) kullanılmıştır. Ölçeklerin güvenilirliğini test etmek amacıyla “Güvenilirlik Analizi” yapılmıştır.

Verilerin normal dağılım göstermesi çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 1.5 arasında olmasına bağlıdır (Tabachnick and Fidell, 2013). Normal dağılıma sahip verilerde niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki bağımsız grup arasındaki fark için bağımsız t testi, ikiden fazla bağımsız grup karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmış ve fark bulunduğu durumda fark yaratan grubu bulmak için Bonferroni testi kullanılmıştır. Gruplar arasındaki farkı belirlemek için çeşitli çoklu karşılaştırma testleri bulunmaktadır. Bonferroni testi gruplar arası eşit örneklem sayısı gerekliliğine sahip olmadığından bu çalışmada kullanmak için uygun olacağına karar verilmiştir (Kayri, 2009).

Nümerik değişkenler arasındaki ilişkiyi test etmek için Pearson korelasyon uygulanmıştır.

4. BULGULAR

Ergoterapi öğrencilerinin duygusal zekâ ve duyuşal işleme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bu araştırmaya toplam 116 ergoterapi bölümü öğrencisi katıldı. Katılımcılardan biri migren, biri dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu, biri ise kalp rahatsızlığı sebebiyle hariç tutuldu. Sonuç olarak 113 ergoterapi öğrencisi çalışmaya dahil edildi. Öğrenciler kendileri ile ilgili beş adet ön bilgi soruları, Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketi ve Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği sorularını cevapladılar. Çalışma verilerinin istatistiksel analizleri yapılırken iki bağımsız grup arasındaki fark için bağımsız örneklem t testi, ikiden fazla bağımsız grubun karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve değişkenler arasındaki ilişkiyi test etmek için ise Pearson korelasyon testi uygulanmıştır.

4.1. Ön Bilgi Sorularına Ait Bulgular

Çalışmaya dahil edilen katılımcıların cinsiyetleri incelendiğinde kadın öğrencilerin çalışmanın %88.5'ini (n=100) oluştururken, erkek öğrencilerin %11.5'ini (n=13) oluşturduğu görülmüştür.

Katılımcıların okulları incelendiğinde, %24,8'inin (n=28) Biruni Üniversitesi, %25,7'sinin (n=29) Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, %12,4'ünün (n=14) İstanbul Medipol Üniversitesi, %7,1'inin (n=8) Üsküdar Üniversitesi, %13,3'ünün (n=15) Hacettepe Üniversitesi, %12,4'ünün (n=14) Ankara Medipol Üniversitesi, %4,4'ünün (n=5) İstanbul Gelişim Üniversitesi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların sınıfları incelendiğinde, %54,9'unun (n=62) 1.Sınıf, %8,8'inin (n=10) 2.Sınıf, %24,8'inin (n=28) 3.Sınıf, %11,5'inin (n=13) 4.Sınıf olduğu görülmektedir. Araştırma katılımcılarının çoğu 1. Sınıf öğrencilerinden oluşmuştur.

Katılımcıların yaşamının büyük bir bölümünü geçirdiği yerler incelendiğinde, %92,9'u (n=105) kentte, %7,1'i (n=8) kırsaldadır. Araştırmada ağırlıklı olarak yaşamının büyük birçoğunu kentte geçirmiş olan katılımcıların bulunduğu açıkça görülmektedir.

Araştırmaya dahil edilen katılımcılar yaşları bakımından incelendiğinde 18-27 yaş aralığında bulundukları ve ortalamının $20,33 \pm 1,62$ olduğu görülmektedir. Ön bilgi sorularına verilen cevaplara ait bulgular Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya Dahil Edilen Katılımcıların Ön Bilgi Sorularına Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımı

Değişkenler		Ort.	SS
Yaş		20,33	1,62
Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Kadın	100	88,5
	Erkek	13	11,5
Okul	Biruni Üniversitesi	28	24,8
	Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi	29	25,7
	İstanbul Medipol Üniversitesi	14	12,4
	Üsküdar Üniversitesi	8	7,1
	Hacettepe Üniversitesi	15	13,3
	Ankara Medipol Üniversitesi	14	12,4
	İstanbul Gelişim Üniversitesi	5	4,4
Sınıf	1.Sınıf	62	54,9
	2.Sınıf	10	8,8
	3.Sınıf	28	24,8
	4.Sınıf	13	11,5
Yaşamınızın Büyük Bir Bölümünü Geçirdiğiniz Yer	Kent	105	92,9
	Kırsal	8	7,1
Toplam		113	100,0

Ort.: Ortalama, SS: Standart Sapma, n: kişi sayısı

4.2. Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketine Ait Bulgular

Katılımcıların puan dağılımları incelendiğinde tüm kategorilerde ağırlıklı olarak çoğu insana benzer özellikte oldukları görüldü (kayıt %57,5; duyuusal arayış %76,1; duyuusal hassasiyet %50,4; duyuusal kaçınma %54,9). Bununla birlikte sonuçlara bakıldığında tüm kategorilerde “çoğu insandan çok daha az” puan aralığına sahip katılımcı sayısının oldukça az olduğu görülmektedir (kayıt %4,4; duyuusal arayış %2,7; duyuusal hassasiyet %0; duyuusal kaçınma %0).

Katılımcıların adolesan/yetişkin duyu profili anketine göre dağılımı Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Araştırmaya Dahil Edilen Katılımcıların Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketine Göre Dağılımı

	Kayıt		Duyuusal Arayış		Duyuusal Hassasiyet		Duyuusal Kaçınma	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Çoğu İnsandan Çok Daha Az	5	4,4	3	2,7	0	0,0	0	0,0
Çoğu İnsandan Daha Az	17	15,0	12	10,6	1	0,9	3	2,7
Çoğu İnsana Benzer	65	57,5	86	76,1	57	50,4	62	54,9
Çoğu İnsandan Daha Fazla	22	19,5	11	9,7	32	28,3	33	29,2
Çoğu İnsandan Çok Daha Fazla	4	3,5	1	0,9	23	20,4	15	13,3

n: kişi sayısı

4.3. Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeğine Ait Bulgular

Araştırmaya dahil edilen katılımcıların Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği toplam puanları incelendiğinde %48,7'sinin (n=55) düşük seviyede, %44,2'sinin (n=50) orta seviyede, %7,1'inin (n=8) yüksek seviyede olduğu görülmektedir.

Katılımcıların ölçeğin alt boyutlarındaki puan dağılımları incelendiğinde kendi duygularını yönetme (n=85, %72,5) ve öz motivasyon (n=67, %59,3) alanlarında düşük düzeyde puanlar aldıkları bulunmuştur.

Bununla birlikte katılımcıların en yüksek puanı empati alt boyutunda aldığı sonucuna ulaşılmıştır (%39,8'i yüksek, %42,5'i orta düzey).

Katılımcıların duygusal zekâ değerlendirme ölçeğini ve ölçeğe ait alt başlıklara göre dağılımını Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3: Araştırmaya Dahil Edilen Katılımcıların Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği ve Ölçeğin Alt Başlıklarına Göre Dağılımı

	Düşük		Orta		Yüksek	
	n	%	n	%	n	%
Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği (Toplam)	55	48,7	50	44,2	8	7,1
Duygusal Farkındalık	28	24,8	57	50,4	28	24,8
Kendi Duygularını Yönetme	85	75,2	23	20,4	5	4,4
Öz Motivasyon	67	59,3	29	25,7	17	15,0
Empati	20	17,7	48	42,5	45	39,8
Diğerlerinin Duygularını Yönetme	29	25,7	57	50,4	27	23,9

n: kişi sayısı

Araştırma için Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeğinden alınan toplam puanlar incelendiğinde ortalama olarak katılımcıların “normal” düzeyde olduğu görülmektedir. Duygusal farkındalık, empati ve diğerlerinin duygularını yönetme alt boyutlarından alınan puanlara bakıldığında aynı şekilde katılımcıların ortalama olarak “normal” düzeyde olduğu görülmektedir. Bununla birlikte kendi duygularını yönetme ve öz motivasyon alt boyutlarının puanları incelendiğinde katılımcıların ortalama olarak “düşük” düzeyde oldukları görülmektedir.

Adolesan/Yetişkin duyu profili anketinin tüm alt kategorilerinde katılımcıların ortalama puan aralıklarının “çoğu insana benzer” şeklinde olduğu görülmüştür.

Araştırmada kullanılan ölçeklerin minimum, maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4: Araştırmada Kullanılan Ölçeklerdeki Minimum Puan, Maksimum Puan, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Ölçekler ve Boyutları	Min. Puan	Max. Puan	Ort.	SS
Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği	93	163	131,11	15,81
Duygusal Farkındalık	18	36	27,88	3,64
Kendi Duygularını Yönetme	10	33	22,39	5,32
Öz Motivasyon	16	34	25,13	4,65
Empati	17	36	28,98	3,92
Diğerlerinin Duygularını Yönetme	17	35	26,73	3,55
Kayıt	16	54	30,59	7,56
Duyusal Arayış	31	63	48,90	6,37
Duyusal Hassasiyet	24	57	41,03	7,68
Duyusal Kaçınma	21	67	40,56	8,26

Min: Minimum, Max: Maksimum, Ort: Ortalama, SS: Standart Sapma

4.4.Ön Bilgi Soruları, Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği ve Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketi Sonuçlarının Karşılaştırılması

4.4.1. Ön Bilgi Soruları – Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği

İki bağımsız grup arasındaki farkı belirlemek için yapılan bağımsız örneklem t testi sonucunda çalışmaya katılan ergoterapi bölümü öğrencilerinin cinsiyetlerine göre Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği toplam puanları, Duygusal Farkındalık, Kendi Duygularını Yönetme, Öz Motivasyon, Empati ve Diğerlerinin Duygularını Yönetme alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Çalışmaya katılan ergoterapi bölümü öğrencilerinin sınıflarına göre Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği toplam puanları, Duygusal Farkındalık, Kendi Duygularını Yönetme, Öz Motivasyon ve Empati alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Yapılan ANOVA tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre çalışmaya katılan ergoterapi bölümü öğrencilerinin sınıflarına göre Diğerlerinin Duygularını Yönetme alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Farkın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan Bonferroni testi sonucunda, 1. sınıfta olan katılımcıların Diğerlerinin Duygularını Yönetme alt boyut puanlarının 4. sınıf olan katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Tablo 5 ve 6'da katılımcıların ön bilgi soruları ve duygusal zekâ değerlendirme ölçeğine verdiği cevapların karşılaştırılması gösterilmiştir.

Tablo 5: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Cinsiyet			
	Kadın (Ort±SS)	Erkek (Ort±SS)	t	p
Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği	131,11±15,99	131,08±15,0	0,007	0,994
Duygusal Farkındalık	28,01±3,69	26,85±3,11	1,087	0,280
Kendi Duygularını Yönetme	22,35±5,2	22,69±6,4	-0,217	0,828
Öz Motivasyon	24,98±4,7	26,31±4,23	-0,968	0,335
Empati	28,96±4,03	29,15±3,0	-0,167	0,868
Diğerlerinin Duygularını Yönetme	26,81±3,57	26,08±3,45	0,699	0,486

Ort: Ortalama, SS: Standart Sapma

Tablo 6: Katılımcıların Sınıflarına Göre Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Sınıf					
	1.Sınıf (Ort±SS)	2.Sınıf (Ort±SS)	3.Sınıf (Ort±SS)	4.Sınıf (Ort±SS)	F	p
Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği	132,81±14,49	123,1±14,01	130,96±19,26	129,46±14,56	1,146	0,33
Duygusal Farkındalık	28,19±3,27	27,9±3,14	27,54±4,57	27,08±3,59	0,442	0,723
Kendi Duygularını Yönetme	22,48±5,44	20,2±4,59	22,14±5,08	24,15±5,64	1,072	0,364
Öz Motivasyon	25,18±4,54	22,2±3,94	25,54±4,97	26,31±4,59	1,704	0,170
Empati	29,69±3,59	27,3±3,89	28,68±4,55	27,54±3,48	1,993	0,119
Diğerlerinin Duygularını Yönetme	27,26±3,38	25,5±2,32	27,07±3,79	24,38±3,78	2,984	0,034*

*: p<0,05, Ort: Ortalama, SS: Standart Sapma

4.4.2. Ön Bilgi Soruları – Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketi

Yapılan bağımsız örneklem t testi sonucunda araştırmaya dahil edilen katılımcıların cinsiyetlerine göre Kayıt, Duyusal Arayış, Duyusal Hassasiyet ve Duyusal Kaçınma alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Araştırmaya dahil edilen katılımcıların sınıflarına göre Kayıt, Duyusal Hassasiyet ve Duyusal Kaçınma alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür ($p>0,05$).

ANOVA tek yönlü varyans analizi sonucunda araştırmaya dahil edilen katılımcıların sınıflarına göre Duyusal Arayış alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Farkın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan Bonferroni testi sonucunda, 1. sınıfta olan katılımcıların Duyusal Arayış alt boyut puanlarının 2. sınıfta olan katılımcılara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Katılımcıların ön bilgi soruları ve adolesan/yetişkin duyu profili anketine verdiği cevapların karşılaştırılması Tablo 7 ve 8’de gösterilmiştir.

Tablo 7: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketinin Sonuçlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Cinsiyet			
	Kadın (Ort±SS)	Erkek (Ort±SS)	t	p
Kayıt	30,6±7,2	30,54±10,32	0,027	0,978
Duyusal Arayış	49,23±6,28	46,38±6,73	1,525	0,130
Duyusal Hassasiyet	41,12±7,76	40,31±7,27	0,357	0,721
Duyusal Kaçınma	40,51±8,09	40,92±9,82	-0,169	0,866

Ort: Ortalama, SS: Standart Sapma

Tablo 8: Katılımcıların Sınıflarına Göre Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketinin Sonuçlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Sınıf					
	1.Sınıf (Ort±SS)	2.Sınıf (Ort±SS)	3.Sınıf (Ort±SS)	4.Sınıf (Ort±SS)	F	p
Kayıt	31,97±7,74	27,9±5,57	29,54±7,91	28,38±6,45	1,689	0,174
Duyusal Arayış	50,71±5,47	42,3±6,9	47,68±5,59	48,0±7,91	6,526	0,000*
Duyusal Hassasiyet	41,47±7,53	39,4±7,32	41,32±8,76	39,54±6,6	0,388	0,762
Duyusal Kaçınma	41,84±8,18	39,9±9,88	39,82±7,4	36,54±8,52	1,647	0,183

*: p<0,05, Ort: Ortalama, SS: Standart Sapma

4.4.3. Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketi – Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği

Yapılan Pearson Korelasyon analizleri sonucunda araştırmaya dahil edilen katılımcıların AYDP “Kayıt” puanları ile DZDÖ “Kendi Duygularını Yönetme” alt boyut puanları ($r:-0,186$; $p<0,05$) ve “Öz Motivasyon” alt boyut puanları arasında ($r:-0,208$; $p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı negatif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya dahil edilen katılımcıların AYDP “Kayıt” puanları ile Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği toplam puanları, “Duygusal Farkındalık” alt boyut puanları, “Empati” alt boyut puanları ve “Diğerlerinin Duygularını Yönetme” alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Araştırmaya dahil edilen katılımcıların AYDP “Duyusal Arayış” puanları ile Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği toplam puanları ($r:0,251$; $p<0,01$), “Duygusal Farkındalık” alt boyut puanları ($r:0,268$; $p<0,01$), “Empati” alt boyut puanları ($r:0,206$; $p<0,05$) ve “Diğerlerinin Duygularını Yönetme” alt boyut puanları arasında ($r:0,267$; $p<0,01$) istatistiksel olarak anlamlı pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir.

Araştırmaya dahil edilen katılımcıların AYDP “Duyusal Arayış” puanları ile DZDÖ “Kendi Duygularını Yönetme” alt boyut puanları ve “Öz Motivasyon” alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Araştırmaya dahil edilen katılımcıların AYDP “Duyusal Hassasiyet” puanları ile Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği ve ölçeğin hiçbir alt boyut puanı ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Araştırmaya dahil edilen katılımcıların AYDP “Duyusal Kaçınma” puanları ile DZDÖ “Empati” alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif bir ilişki olduğu görülmektedir ($r:0,238$; $p<0,05$).

Araştırmaya dahil edilen katılımcıların AYDP “Duyusal Kaçınma” puanları ile Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği toplam puanları, “Duygusal Farkındalık” alt boyut puanları, “Kendi Duygularını Yönetme” alt boyut puanları “Öz Motivasyon” alt boyut puanları ve “Diğerlerinin Duygularını Yönetme” alt boyut puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Katılımcıların adolesan yetişkin duyu profili anketi ve duygusal zekâ değerlendirme ölçeği sonuçlarının karşılaştırılması Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9: Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketi ve Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği Sonuçlarının Karşılaştırılması

Ölçekler ve Boyutları		Kayıt	Duyusal Arayış	Duyusal Hassasiyet	Duyusal Kaçınma
Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği	r	-0,170	0,251**	-0,041	0,032
Duygusal Farkındalık	r	-0,141	0,268**	-0,004	0,072
Kendi Duygularını Yönetme	r	-0,186*	0,117	-0,104	-0,117
Öz Motivasyon	r	-0,208*	0,134	-0,107	-0,034
Empati	r	-0,014	0,206*	0,128	0,238*
Diğerlerinin Duygularını Yönetme	r	-0,048	0,267**	-0,022	0,024

*: p<0,05, **: p<0,01, r: korelasyon katsayısı

4.5.Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Güvenilirlik ve Normallik Analizi

Güvenilirlik analizinde, 0-1 arasında değişen Cronbach's Alpha (α) katsayısı değeri; 0.00-0.40 arasında ise ölçeğin güvenilir olmadığı, 0.40-0.60 arasında ise düşük güvenilirlikte olduğu, 0.60-0.80 arasında ise oldukça güvenilir olduğu ve 0.80-1.00 arasında ise yüksek derecede güvenilir olduğu şeklinde değerlendirilmektedir (Tavşancıl, 2005). Sonuçlar incelendiğinde, Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği güvenilirlik katsayısı 0,871 olarak, Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketi güvenilirlik katsayısı 0,832 olarak bulunmuş olup, çalışmada kullanılan ölçeklerin içsel tutarlılıklarının iyi olduğunu görülmektedir. Araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirlik analizi sonuçları Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10: Araştırmada Kullanılan Ölçek ve Anketlerin Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Ölçekler ve Boyutları	Cronbach's Alpha
Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği	0,871
Duygusal Farkındalık	0,579
Kendi Duygularını Yönetme	0,763
Öz Motivasyon	0,710
Empati	0,756
Diğerlerinin Duygularını Yönetme	0,452
Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketi	0,832
Kayıt	0,755
Duyusal Arayış	0,583
Duyusal Hassasiyet	0,719
Duyusal Kaçınma	0,723

Verilerin normal dağılım göstermesi çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 1.5 arasında olmasına bağlıdır (Tabachnick and Fidell, 2013). Sonuçlar incelendiğinde, tüm ölçeklerin ve alt boyut puanların normal dağılıma sahip olduğu görülmektedir. Araştırmada kullanılan ölçeklerin normallik analizi sonuçları Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11: Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Normallik Analizi Sonuçları

Ölçekler ve Boyutları	Basıklık	Çarpıklık	Durum
Duyusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği	-0,615	-0,032	Normal
Duyusal Farkındalık	-0,186	-0,286	Normal
Kendi Duygularını Yönetme	-0,746	-0,024	Normal
Öz Motivasyon	-0,956	0,002	Normal
Empati	0,075	-0,371	Normal
Diğerlerinin Duygularını Yönetme	-0,140	-0,133	Normal
Kayıt	0,005	0,384	Normal
Duyusal Arayış	0,004	-0,322	Normal
Duyusal Hassasiyet	-0,866	0,067	Normal
Duyusal Kaçınma	0,234	0,332	Normal

5. TARTIŞMA

Bu çalışma, ergoterapi bölümü öğrencilerinin duygusal zekâ ve duysal işleme becerileri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya 113 gönüllü katılımcı dahil edilmiş olup her bir katılımcıya kendileri ile ilgili beş adet ön bilgi sorusu, Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği ve Adölesan/Yetişkin Duyu Profili Ölçeği soruları iletilmiştir. Yapılan istatistiksel analizlerin sonucunda ergoterapi öğrencilerinin duygusal zekâ ve duysal işleme becerileri arasında ilişki olduğu görölmüştür.

Bu çalışmanın büyük bir kısmını kadın öğrencilerin oluşturduğu görölmektedir (Tablo 1). Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde ergoterapi bölümü öğrencileri ile ilgili yapılan çalışmalarda bu çalışmaya paralel olarak katılımcıların büyük bir kısmını kadın öğrencilerin oluşturduğu görölmektedir (Pfeifer, Kranz and Scoggin, 2008; Brown, Williams, Boyle, Molloy, McKenna et al., 2010; Andonian, 2013; Brown, Williams and Etherington, 2016; Yu, Brown, White, Marston and Thyer, 2018). Katılımcıların ağırlıklı olarak kadın öğrencilerden oluşması ergoterapi bölümünü kadınların daha çok tercih etmesinin bir sonucu olarak görölebilir.

Çalışmanın katılımcılarının yaş ortalaması literatürde bulunan benzer konulu çalışmalardaki katılımcıların yaş ortalaması ile uyumludur (Kuzu, 2008; Brown et al., 2010; Andonian, 2013; Yu et al., 2018). Bu konu ile ilgili çalışmalar daha çok üniversite öğrencileri ile gerçekleştirildiğinden bu sonuç şaşırtıcı olmamıştır.

Çalışmada katılımcıların duysal profillerinin ortalama olarak “çoğu insana benzer” şeklinde olduğu görölmektedir (Tablo 4). Buna paralel olarak 2020 yılında Güney Kore’de bağlanma stillerinin duysal işleme becerisi ve kişilerarası problemler arasındaki ilişkiye etkisini incelemeyi amaçlayan bir çalışmada da öğrencilerin duysal profilleri ortalama olarak “çoğu insana benzer” şeklinde bulunmuştur (Lee and Park, 2020). Lee ve Park’ın çalışmasında AYDP anketinin Güney Kore normları kullanılmasına rağmen sonuçların benzer olduğu görölmektedir. Güney Kore ve Türkiye kültürel açıdan birbirine benzerlik gösteren iki ülkedir (Danışman, 2011). Dolayısı ile farklı normlara rağmen sonuçların benzer olmasının iki ülke arasındaki kültürel kesişimden kaynaklanabileceği düşünölmektedir. Yine yetişkinlerde vücut farkındalığı, yorgunluk ve duysal işleme becerileri arasındaki

ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bir çalışmada katılımcıların duyuşal profilleri ortalama olarak “çoğu insana benzer” aralıkta bulunmuştur (Türker ve İnal, 2023). Engel-Yeger ve Dunn’ın (2011) duyuşal işleme becerileri ve anksiyete seviyesi arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada da sonuçlar benzer şekildedir (Engel-Yeger, Dunn, 2011). Mevcut çalışmalara bakıldığında bu çalışmanın sonuçlarının literatür ile uyumlu olduğu görölmektedir. Bu çalışmalardaki katılımcıların yaş ortalaması ve kadın-erkek sayısındaki dağılımın benzer olmasının sonuçların paralellik göstermesinde etkili olduğu düşünölmektedir.

Bununla birlikte ‘kayıt’, ‘duyuşal arayış’, ‘duyuşal hassasiyet’ ve ‘duyuşal kaçınma’ çeyreklikleri ayrı ayrı değeriendirildiğinde katılımcıların her kategoride ağırlıklı olarak çoğu insana benzer özellikler gösterdiği görölmüştür (Tablo 3). Literatürde sağlıklı yetişkin bireylerde her bir çeyreklik için ayrı ayrı değeriendirme yapılan çalışmaların sayısı oldukça kısıtlıdır. Ancak Kamath ve arkadaşlarının (2020) Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu olan ve olmayan yetişkin bireylerin duyuşal profillerinin karşılaştırıldığı çalışmasında DEHB’li olmayan sağlıklı bireylerin duyuşal arayış seviyesi bu çalışmadaki gibi çoğu insana benzerlik gösterirken kayıt, duyuşal hassasiyet ve duyuşal kaçınma kategorilerinde bu çalışmadan farklı olarak “çoğu insandan daha az” puan aralığında yer almışlardır. Kamath ve arkadaşlarının çalışmasında veriler yüz yüze ve laboratuvar ortamında toplanmıştır. İki çalışma arasındaki verileri toplama yönteminin farklı olmasının çalışma sonuçlarına etki edebileceği düşünölmektedir. Bununla birlikte 2022 yılında yapılan ve duyuşal işleme becerilerinin üniversite öğrencilerin başarısına etkisinin incelendiği bir çalışmada da sonuçların bu çalışma ile uyumlu olmadığı ve katılımcıların büyük bir kısmının çoğu insana benzer aralığın dışında puanlar aldığı görölmüştür (Nelson, Cavaliere, Constenla, Brosnan, Brehmer et al., 2022). Nelson ve arkadaşlarının çalışması üniversite birinci sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada sınıf sınırlandırması olmadan her sınıftan katılımcı dahil edilmiştir ancak bireylerin yarısından fazlası birinci sınıflardan oluşmaktadır. Dolayısı ile örneklem grubunun benzer özellikler gösterdiği söylenebilir. Buna rağmen katılımcıların duyuşal profil ile ilgili sonuçları farklılık göstermektedir. Nelson ve arkadaşlarının çalışmasında bu çalışmadan farklı olarak tüm katılımcıların pandemi (COVID-19) sürecinde liseden üniversiteye geçmelerinin uyum süreci ve bireysel duyuşal farklılıklarını etkilemiş

olabileceği düşünülmektedir. Dolayısı ile çalışmalar arasındaki sonuç farkı pandemi etkileri sebebiyle ortaya çıkmış olabilir.

Literatürde sağlık profesyonellerinin daha iyi hizmet verebilmeleri için duygusal zekanın önemli bir faktör olduğunu kanıtlayan çalışmalar günden güne artmaktadır (Sa, Ojeh, Majumder, Nunes, Williams et al., 2019). Yüksek duygusal zekaya sahip ergoterapistler sıcakkanlı ve motivedirler. Kendisinin ve başkalarının duygularını anlayabilen ve yönetebilen, iyimser bireylerdir. Bu sebeple anlamlı ve amaçlı aktivitelerle kişiyi destekleyen kişi merkezli terapötik yöntemleri kullanabilirler (McKenna and Mellson, 2013). Bu çalışmaya katılım gösteren ergoterapi öğrencilerinin duygusal zekâ değerlendirme ölçeği toplam puanı incelendiğinde puan aralığının daha çok düşük ve orta seviyede olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 3). Literatürdeki bilgilere bakıldığında bu çalışmaya katılan ergoterapi öğrencilerinin yeterli duygusal zekâ becerilerine sahip olmadıkları çıkarımında bulunulabilir. Ergoterapi öğrencilerinin duygusal zekâ seviyelerinin çalışma performansları üzerine etkisinin incelendiği başka bir çalışmada öğrencilerin çoğunun duygusal zekâ toplam puanının ortalamasının alt sınırlarında ve yüksek seviyede dağılım gösterdiği bulunmuştur (Andonian, 2013). Andonian'ın çalışmasında katılımcılar ağırlıklı olarak yüksek lisans ve doktora seviyesindeyken bu çalışmadaki katılımcılar lisans derecesinde ve ağırlıklı olarak birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Ülkemizde ergoterapi alanında uygulamalı eğitimler daha çok ikinci sınıf ve sonrasında başlamaktadır. Dolayısı ile Andonian'ın çalışmasındaki katılımcıların daha fazla uygulamalı eğitim aldıkları çıkarımında bulunulabilir. Daha önceki çalışmalarda ergoterapi öğrencilerinin uygulamalı eğitimlerden sonra duyguları anlama ve ifade etme, duyguları düzenleme, duygusal öz farkındalık gibi duygusal zekâ becerilerinde gelişmelere sebep olabileceğine dair bulgular mevcuttur (Gribble, Ladyshevsky and Parsons, 2018; Polonio-López, Triviño-Juárez, Corregidor-Sánchez, Toledano-Gonzalez, Rodríguez-Martínez et al., 2019). Bu sebeple bu çalışmadaki ergoterapi öğrencilerinin duygusal zekâ seviyelerinin diğer çalışmalara göre düşük kalmış olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmaya katılan ergoterapi öğrencilerinin kendi duygularını yönetme ve öz motivasyon becerilerinde yetersiz oldukları görülmüştür (Tablo 3). Kişinin farkına vardığı duygularıyla doğru bir biçimde başa çıkabilmesini gerektiren kendi duygularını yönetme becerisi kendini sakinleştirebilme, yoğun kaygılardan,

karamsarlık ve alınganlıklardan kurtulabilme yeteneğini ifade eder. Öz motivasyon ise dikkatini toparlayabilme, kendini kontrol edebilme, aceleci tutumu erteleyebilme ve kendini eyleme geçmeye hazır hale getirme gibi becerileri kapsar ve her tür başarının temelinde bulunur (Kuzu, 2008). Ergoterapistler zorlu ve travmatik deneyimlere sahip bireylerle çalışırlar ve zor durumlarla karşılaşabilirler. Bunları etkili bir şekilde yönetebilmek için önce kendi duygusal tepkilerini iyi yönetebilmelidirler (McKenna and Mellson, 2013). Çalışma sonucunda ergoterapi öğrencilerinin mesleki performans açısından oldukça önemli olan kendi duygularını yönetme ve öz motivasyon becerilerinde zorlandıkları görülmektedir. Literatüre baktığımızda ergoterapi bölümü öğrencilerinin duygusal zekâ becerilerinin ölçüldüğü başka bir çalışmada bu sonuçlardan farklı olarak öğrenciler en yüksek puanları kendi duygularını yönetme kategorisinde almışlardır (Brown, Williams and Etherington, 2016). Brown ve arkadaşlarının yapmış olduğu bu çalışma Avustralya’da gerçekleştirilmiştir. Ülkenin yaşam koşulları, eğitim sistemi ve kültürü ülkemizden oldukça farklılık göstermektedir. Yaşamsal deneyimlerimizin duygusal zekâ becerilerini etkilemektedir (Şen, 2017). Dolayısı ile bu farklılığın sonuçlar arasındaki uyumsuzluğa sebep olmuş olabileceği düşünülmektedir.

Ergoterapi bölümü öğrencilerinin duygusal farkındalık, empati ve diğerlerinin duygularını yönetme alt boyutları incelendiğinde ağırlıklı olarak normal ve yüksek seviyelerde puanlara sahip olduğu görülmüştür (Tablo 3). Bu sonuca göre ergoterapi bölümü öğrencilerinin duygusal farkındalık, empati ve diğerlerinin duygularını yönetme becerilerinin iyi olduğu söylenebilir. Ergoterapistler için duygusal zekâ ekip çalışmasına etkili bir şekilde katkıda bulunmak, danışanların duygusal deneyimlerine saygı gösterebilmek, sorunlara çözüm bulmak için gereken yaratıcılık ve esnekliğe sahip olabilmek açısından önemlidir (McKenna and Mellson, 2013). Diğerlerinin duygularını yönetme becerisi ekip çalışmasına yeterli ve etkili katkıda bulunabilmek ve uyum sağlayabilmek için önemliyken empati becerisi mesleki performans sırasında ortaya çıkabilecek zorluklarla yüzleşmek ve gerekli anlayışı ve desteği sağlayabilmek için gereklidir (Brown et al., 2017; Serrada-Tejeda, Martínez-Piedrola, Huertas-Hoyas et al., 2022). Ergoterapistlerin duygusal zekânın alt kategorilerindeki performanslarının incelendiği çalışma sayısı oldukça sınırlıdır. Ancak daha önce ergoterapistler ve empati üzerine yapılan çalışmalar olmuştur. Bu çalışmaya benzer olarak diğer çalışmalarda da ergoterapi öğrencilerinin empati düzeyi iyi seviyede

bulunmuştur (Brown et al., 2010; Serrada-Tejeda et al., 2022). Bu çalışmanın sonuçlarının literatür ile uyumlu olduğu görülmektedir.

Bu çalışmada duygusal olarak kayıtta olan katılımcıların “kendi duygularını yönetme” ve “öz motivasyon” becerilerinde zorluk yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 9). Engel-Yeger (2012)’in aktardığına göre Dunn (1997), daha önce duygusal olarak kayıt çeyrekliğinde yer alan bireylerin motivasyon eksikliği, içe kapanıklık, karşısındaki bireyin duygularını tanımada güçlük, duyguları tanıma ve ifade etmede güçlük gibi sorunlar yaşayabileceğini ifade etmiştir. Bu ifadeye paralel olarak çalışmamızda da kayıt puanı arttıkça öz motivasyon ve kendi duygularını yönetme puanlarında azalma görülmüştür. Çalışmamızın sonuçlarının literatür ile uyumlu olduğu görülmektedir. Kim (2020)’in çalışmasında gelişimsel koordinasyon bozukluğu olan çocuklarda bu çalışmaya benzer olarak düşük motivasyona sahip çocukların daha fazla duygusal işleme problemlerine sahip olduğu bulunmuştur. Ancak bu çalışmanın hem çocuklarla yürütülmüş olması hem de duygusal profillerin çeyreklikler üzerinden değerlendirilmemiş olması gözden kaçmamalıdır. Motivasyon yeni bir beceri kazanmada veya olası bir zorlukla baş etme sırasında ısrarcı ve bağımsız girişimlerde bulunmaya teşvik eden psikolojik bir güçtür. Yüksek motivasyona sahip bireyler daha fazla duygusal deneyimlere maruz kalırlar ve onları geliştirmek için gerekli fırsata sahip olurlar (Kim, 2020). Buradan yola çıkarak öz motivasyonu düşük bireylerin deneyimlere daha kapalı olması dolayısıyla çeşitli duygusal problemler yaşamasının mümkün olduğu çıkarımı yapılabilir.

Bireylerin duygusal olarak kayıtta olma durumu “duygusal farkındalık”, “empati” ve “diğerlerinin duygularını yönetme” gibi duygusal zekâ becerilerini etkilememektedir (Tablo 9).

Bu çalışmada katılımcıların duygusal arayış puanları arttıkça “genel duygusal zekâ”, “duygusal farkındalık”, “empati”, ve “diğerlerinin duygularını yönetme” becerilerindeki puanların da arttığı dolayısı ile duygusal arayış ve duygusal zekâ arasında pozitif bir ilişki olduğu görülmüştür (Tablo 9). Bu çalışmadan farklı olarak Nikooyeh ve arkadaşları (2017), daha önceki çalışmalardan yola çıkarak duygusal zekanın saldırgan ve suçlu davranışları azalttığının ancak duygusal arayışın özellikle ergenlik döneminde bu tür davranışlara eğilimi arttırdığının kanıtlandığını vurgulayarak duygusal arayış ile duygusal zekâ arasında negatif bir ilişki olduğunu iddia etmiş ve bu hipotezi doğrulamışlardır (Nikooyeh et al., 2017). Bu iki çalışmadaki

sonuçların birbiri ile uyumlu olmadığı görülmektedir. Nikooyeh ve arkadaşlarının yapmış olduğu çalışmada bu çalışmadan farklı olarak örnekleme lise öğrencileri oluşturmaktadır. Ayrıca duygusal zekayı ve duygusal arayışı farklı ölçeklerle ölçmüşlerdir. Çalışmalar arasındaki farklılığa bu değişkenlerin sebep olabileceği düşünülmektedir. Literatürde bu alandaki çalışmaların sınırlı olması konu ile ilgili kesin çıkarımlar yapmayı zorlaştırmaktadır. Bu sebeple farklı gruplarla ve farklı testlerle duygusal zekâ ve duygusal profilin alt boyutları arasındaki ilişkiye dair çalışmalar arttırılabilir.

Katılımcıların “kendi duygularını yönetme” ve “öz motivasyon” becerileri bireylerin duygusal olarak arayışta olma durumundan etkilenmemektedir (Tablo 9).

Katılımcılarının duygusal hassasiyete sahip olmalarının duygusal zekâ becerilerini etkilemediği görülmektedir (Tablo 9). Bu çalışmanın aksine Drndarevic, Protic ve Mestre (2021)’nin duygusal hassasiyetin depresyon ve saldırganlığa dönüşme sürecindeki duygusal zekanın etkisini araştırmayı amaçladıkları çalışmada duygusal hassasiyet arttıkça duygusal zekâ becerilerinin azaldığı görülmüştür (Drndarevic, Protic and Mestre, 2021). Yine daha önce yetişkin bireylerde duygusal zekâ becerilerinden biri olan duyguları tanıma yeteneği, duygusal hassasiyet ve zekâ arasındaki ilişki incelendiği bir çalışmada görsel hassasiyeti yüksek olan bireylerin daha yüksek duygu tanıma yeteneğine sahip olduğu ve sonuçların anlamlı olduğu bulunmuştur. İşitsel hassasiyet için de aynı sonu bulunmuş ancak sonuçların istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür. Bu çalışmada farklı olarak duygusal hassasiyeti ölçmek için görsel ve işitsel ayırt etme becerisi ölçülmüştür. Duyguları tanıma yeteneğini ölçmek için “Geneva Emotion Recognition Test (GERT)” testi uygulanmış ve oyuncuların 14 ayrı duyguyu yansıttığı video klipler kullanılmıştır. Katılımcılar video klipte izledikleri duygunun hangisi olduğunu işaretlemiş ve puanlandırılmışlardır (Schlegel, Witmer and Rammsayer, 2017). Çalışmalar incelendiğinde kullanılan ölçüm araçlarının farklı olduğu görülmüştür. Sonuçlardaki değişikliğe bu durumun sebebiyet vermiş olabileceği düşünülebilir.

Bu çalışmada katılımcılarının duygusal olarak arayış ve kaçınma davranışları arttıkça empati seviyelerinin de arttığı görülmektedir (Tablo 9). Kaçınma ve arayış birbirinden farklı duygusal davranış türleridir. Empati becerisinin hangi duygusal davranışla daha çok ilişkili olduğuna karar vermek için başka araştırmalara da ihtiyaç duyulduğunu söylemek mümkündür.

Bu çalışmaya göre duygusal kaçınma davranışı “duygusal farkındalık”, “kendi duygularını yönetme”, “öz motivasyon” ve “diğerlerinin duygularını yönetme” becerilerini etkilememektedir (Tablo 9).

Bu çalışma duygusal zekâ ve duygusal işleme becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğuna dair hipotezimizin doğru olduğunu göstermektedir. Bu çalışmaya göre duygusal zekâ ile duygusal işleme becerileri arasında anlamlı bir ilişki vardır ancak bu kullandığımız ölçeklerin her alt boyutu için geçerli değildir.

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Çalışmamıza dahil edilen ergoterapi bölümü öğrencilerinin sınıfları arasındaki dağılım homojen değildir ve katılımcıların büyük bir kısmını birinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bu farkın sonuçları etkilemiş olabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışmanın sonuçlarına göre bireylerin duygusal profilleri ve duygusal zekâ becerileri arasında bir ilişki vardır ve literatürde bu çalışmayla uyumlu ve çelişen bulguların mevcut olduğu görülmüştür. Konu ile ilgili benzer çalışmaların artması gerektiği düşünülmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

1) Türkiye’deki ergoterapi bölümü öğrencileri ile gerçekleştirilen bu çalışma sonucunda katılımcıların “duygusal farkındalık”, “empati” ve “diğerlerinin duygularını yönetme” becerileri normal düzeydeyken “kendi duygularını yönetme” ve “öz motivasyon” becerilerinde düşük seviyede oldukları görülmüştür. Ergoterapi öğrencilerinin duygusal zekâ becerilerini desteklemek için eğitim sürecinde öğrencilere duygusal zekanın mesleki önemi ve geliştirme yöntemleri ile ilgili çeşitli eğitimler düzenlenebilir.

2) AYDP anketinde katılımcılar tüm alt kategorilerde ortalama olarak “çoğu insana benzer” puanlar almışlardır. Dolayısı ile geleceğin ergoterapistlerinin duygusal olarak ciddi problemlerinin olmadığı yönünde çıkarım yapılabilir. Ancak yine de çoğu insana benzer aralığın dışında puan alan katılımcıların sayısı da az değildir. Bu sebeple ergoterapi bölümü öğrencileri üniversite ortamında uygun duygusal düzenlemeler yapılması önerilebilir.

3) Ülkemizde ergoterapistler için en fazla istihdam duyu bütünleme alanında bulunmaktadır ve mezun öğrencilerin büyük bir kısmının duyu bütünleme alanında çalışacağı ön görülmektedir. Duyusal müdahalelerde bulunurken terapistlerin de duygusal farklılıkları önem taşımaktadır. Bu sebeple ergoterapi öğrencilerinin kendi duygusal farkındalıklarını oluşturabilmeleri için bu çalışmanın önem taşıdığı düşünülmektedir.

4) Bu çalışmayla birlikte ülkemizdeki ergoterapi bölümü öğrencilerinin mesleki performanslarını öngörebilmek için bir kaynak sağlanmıştır. Ancak tek başına bireysel duygusal farklılıklar ve duygusal zekâ becerilerinin mesleki performans için kesin bir belirleyiciliği olmadığından net bir kanıya varmak mümkün değildir. Ülkemizde ergoterapistlerin mesleki performansları, başarı düzeyleri ve memnuniyet seviyelerini belirlemek üzere başka çalışmalar yapılması önerilebilir.

5) Yine çalışma sonucunda duygusal profil ve duygusal zekâ becerileri arasında anlamlı ilişkiler olduğu ve bu iki bireysel özelliğin birbirini etkiledikleri ortaya çıkmıştır. Buradan yola çıkarak yaşamsal başarılarımızda önemli bir faktör olan duygusal zekâ becerilerini geliştirmek için duygusal müdahalelerden yararlanmak düşünülebilir.

6) Ülkemizde yetişkin duyu bütünleme ve ergoterapistler ile ilgili yapılan çalışmalar dünya genelinde yapılan çalışmalara göre çok daha sınırlıdır. Bu çalışmanın ülkemizde yetişkinlerde ilgili yapılan ve ergoterapi ve duysal süreçleri kapsayan sınırlı çalışmalara katkıda bulunduğu düşünölmektedir.

7) Bu çalışma ölkemizde ergoterapi bölümü öğrencilerinin duygusal zekâ becerileri ve duysal süreçlerini birlikte inceleyen ilk çalışmadır. Bu nedenle çalışmamızın literatüre katkıda bulunacağını düşünölmektedir.

7. KAYNAKÇA

Acar, F. (2001). Duygusal Zekâ Yeteneklerinin Göreve Yönelik ve İnsana Yönelik Liderlik Davranışları ile İlişkisi: Banka Şube Müdürleri Üzerine Bir Alan Araştırması. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.

Albayrak Sidar, E., & Öztop, D. B. (2017). Duyu Bütünleme Terapisi. Türkiye Klinikleri J Child Psychiatry, 153-162.

Albayrak Sidar, E., (2020). Duyulmak İstiyorum. 5. Baskı, İstanbul

Andonian, L. (2013). Emotional Intelligence, Self-Efficacy and Occupational Therapy Students' Fieldwork Performance. Occupational Therapy in Health Care.

Andonian, L. (2017). Emotional Intelligence: An Opportunity for Occupational Therapy. Occupational Therapy in Mental Health, 33(4), 299-307.

Aron, E. N., & Aron, A. (1997). Sensory-Processing Sensitivity and Its Relation to Introversion and Emotionality. Journal of Personality and Social Psychology, 73(2), 345.

Aydın, M. Ş. (2015). Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketi Türkçe Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

Ayres, A. J., & Cermak, S. A. (2011). Ayres dyspraxia monograph, 25th anniversary edition. Torrance, CA: Pediatric Therapy Network.

Ayres, A. J., & Robbins, J. (2005). Sensory integration and the child: Understanding hidden sensory challenges. Western psychological services.

Bar-On, R. (2006). The Bar-On Model of Emotional-Social Intelligence (ESI) 1. Psicothema, 13-25.

Blijlevens, H., Hocking, C., & Paddy, A. (2009). Rehabilitation of adults with dyspraxia: health professionals learning from patients. Disability and Rehabilitation, 31(6), 466-475.

Brown, C., & Dunn, W. (2023). Development of a Participation Focused Measure of Interoception for Adults. *OTJR: Occupational Therapy Journal of Research*, 43(2), 264-270.

Brown, T., Williams, B., & Etherington, J. (2016). Emotional intelligence and personality traits as predictors of occupational therapy students' practice education performance: A cross-sectional study. *Occupational therapy international*, 23(4), 412-424.

Brown, T., Williams, B., Boyle, M., Molloy, A., McKenna, L., Molloy, L., & Lewis, B. (2010). Levels of empathy in undergraduate occupational therapy students. *Occupational Therapy International*, 17(3), 135-141.

Bumin, G., Semin Akel, B., & Öksüz, Ç. (2019). *Ergoterapi: Teoriler, Modeller ve Uygulama Yaklaşımları*. Ankara: Hipokrat Yayınevi.

Chang, M., Turner, T., Kwee, S., Shaul, J., Stanbach, T., & Stingari, J. (2019). The Effects of Sensory Processing Patterns on Perceived Stress and Sleep Quality Among College Students. *Amerian Journal of Occupational Therapy*.

Clarke, N. (2010). Developing Emotional Intelligence Abilities Through Team-Based Learning. *Human Resource Development Quarterly*.

Çetin Sultanoğlu, S., & Aral, N. (2015). Duyuların Gelişimi. İçinde: *Bebeklik ve İlk Çocukluk Döneminde (0-36 Ay) Gelişim*. Yıldız Bıçakçı, M. (ed.), Ankara: Eğiten Kitap Yayınevi, s: 205-213.

Çoban, B., Karademir, T., Açak, M., & Devecioğlu, S. (2010). The Emotional Intelligence of Students Who Are Sitting a Special-Ability Examination. *Social Behavior and Personality*, 1123-1134.

Danışman, S. A. (2011). *Yurtdışında Çalışan Güney Koreli Yöneticilerin Kültürel Benzerlik ve Farklılıklar Açısından Ev Sahibi ve Köken Ülkeleriyle İlişkileri: Karşılaştırmalı Bir Analiz*.

Delikoyun, D. (2017). *Üniversite Öğrencilerinde Duygusal Zekâ ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki* (Master's Thesis, Hasan Kalyoncu Üniversitesi).

Demirci, O. O. (2017). Ergoterapi: Geleceğin mesleği olabilecek bir meslek alanı. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 20(1), 59-65.

Doğan, S., & Şahin, F. (2007). Duygusal Zeka: Tarihsel Gelişimi ve Örgütler İçin Önemine Kavramsal Bir Bakış. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 231-252.

Drndarević, N., Protić, S., & Mestre, J. M. (2021). Sensory-Processing Sensitivity and Pathways to Depression and Aggression: The Mediating Role of Trait Emotional Intelligence and Decision-Making Style-A Pilot Study. *International journal of environmental research and public health*, 18(24), 13202.

Dunn, W. (1997). The impact of sensory processing abilities on the daily lives of young children and their families: A conceptual model. *Infants & Young Children*, 9(4), 23-35.

Dunn, W., Brown, C., Breitmeyer, A., & Salwei, A. (2022). Construct validity of the sensory profile interoception scale: Measuring sensory processing in everyday life. *Frontiers in Psychology*, 13.

Engel-Yeger, B. (2012). Validating the Adolescent/Adult Sensory Profile and examining its ability to screen sensory processing difficulties among Israeli people. *British Journal of Occupational Therapy*, 75(7), 321-329.

Engel-Yeger, B., & Dunn, W. (2011). The relationship between sensory processing difficulties and anxiety level of healthy adults. *British Journal of Occupational Therapy*, 74(5), 210-216.

Furnham, A., & Chang, H. (2003). Self-esteem, and Demographic Predictions of Happiness and Depression. *Personality and Individual Differences*.

Gadhvi, M., Moore, M., & Waseem, M. (2023). Physiology, sensory system. *StatPearls*.

Gribble, N., Ladyschewsky, R. K., & Parsons, R. (2018). Changes in the emotional intelligence of occupational therapy students during practice education: A longitudinal study. *British journal of occupational therapy*, 81(7), 413-422.

Grynberg, D., & Pollatos, O. (2015). Alexithymia Modulates the Experience of the Rubber Hand Illusion. *Frontiers in Human Neuroscience*, 9, 357.

Han, J., Waddington, G., Adams, R., Anson, J., & Liu, Y. (2016). Assessing proprioception: a critical review of methods. *Journal of Sport and Health Science*, 5(1), 80-90.

Humphry, R. (2002). Young children's occupations: Explicating the dynamics of developmental processes. *The American Journal of Occupational Therapy*, 56(2), 171-179.

Jerome, E. M., & Liss, M. (2005). Relationships between sensory processing style, adult attachment, and coping. *Personality and individual differences*, 38(6), 1341-1352.

Kamath, M. S., Dahm, C. R., Tucker, J. R., Huang-Pollock, C. L., Etter, N. M., & Neely, K. A. (2020). Sensory profiles in adults with and without ADHD. *Research in developmental disabilities*, 104, 103696.

Karabulut, A. (2012). Duygusal Zeka: Baron Ölçeği Uyarlaması (Doctoral dissertation, DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü).

Karabulutlu, E. Y., Yılmaz, S., & Yurttaş, A. (2011). Öğrencilerin Duygusal Zekâ Düzeyleri ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2(2), 75-79.

Karahan, T. F., & Özçelik, M. (2006). Bir Duygusal Zeka Beceri Eğitimi Programı'nın Diabet Hastalarının Duygusal Zeka Düzeylerine Etkisi. *Eğitim Fakültesi Dergisi*.

Kayri, M. (2009). Araştırmalarda Gruplar Arası Farkın Belirlenmesine Yönelik Çoklu Karşılaştırma (Post-Hoc) Teknikleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 19(1), 51-64.

Khodabakhsh, S., Loh, S. C., & Rosli, N. A. (2020). Relationship Between Neurological Threshold in Sensory Profile, Depression, and Anxiety Among Adults. *Pertanika Journal of Social Sciences & Humanities*, 28(1).

Kılıç, S., Doğan, S., & Demiral, Ö. (2007). Kurumların başarısında duygusal zekânın rolü ve önemi. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 14(1), 209-230.

Kim, H. Y. (2020). Relationship between mastery motivation and sensory processing difficulties in South Korean children with developmental coordination disorder. *Occupational Therapy International*, 2020.

Kinnealey, M., Koenig, K. P., & Smith, S. (2011). Relationships between sensory modulation and social supports and health-related quality of life. *The American Journal of Occupational Therapy*, 65(3), 320-327.

Kolb, K., & Weede, S. (2001). Teaching Prosocial Skills to Young Children To Increase Emotionally Intelligent Behavior.

Kranowitz, C. S. (2006). The out-of-sync child: Recognizing and coping with sensory processing disorder. Penguin.

Kuzu, A. (2008). Hemşirelik Öğrencilerinin Duygusal Zekâ ve İletişim Becerilerinin Eşdeğer Öğrenim Gören Öğrencilerle Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi (Master's Thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Lee, O. N., & Park, G. A. (2020). The mediating effects of attachment styles on the relationship between sensory processing styles and interpersonal problems in healthy university students. *Occupational Therapy International*, 2020.

Lomas, T., Edginton, T., Cartwright, T., & Ridge, D. (2013). Men Developing Emotional Intelligence Through Meditation? Integrating Narrative, Cognitive and Electroencephalography (EEG) Evidence. *Psychology of Men & Masculinity*.

Maboçoğlu, F. (2006). Duygusal Zeka ve Duygusal Zekanın Gelişimine Katkıda Bulunan Etkenler. Yüksek Lisans Tezi.

May-Benson, T. A., & Kinnealey, M. (2012). An approach to assessment of and intervention for adults with sensory processing disorders. *OT Practice*, 17(7), CE-1-8

May-Benson, T. A., & Schaaf, R. (2015). Ayres Sensory Integration® Intervention. *International Handbook of Occupational Therapy Interventions*, 633-646.

McKenna, J., & Mellson, J. (2013). Emotional Intelligence and the Occupational Therapist. *British Journal of Occupational Therapy*.

Metz, A. E., Boling, D., DeVore, A., Holladay, H., Liao, J. F., & Vlutch, K. V. (2019). Dunn's model of sensory processing: an investigation of the axes of the four-quadrant model in healthy adults. *Brain sciences*, 9(2), 35.

Miller, L. J., Anzalone, M. E., Lane, S. J., Cermak, S. A., & Osten, E. T. (2007a). Concept evolution in sensory integration: A proposed nosology for diagnosis. *The American Journal of Occupational Therapy*, 61(2), 135.

Miller, L. J., Coll, J. R., & Schoen, S. A. (2007b). A randomized controlled pilot study of the effectiveness of occupational therapy for children with sensory modulation disorder. *The American Journal of Occupational Therapy*, 61(2), 228-238.

Munro, M., Munro, M., Lemmer, K., & Pretorius, M. (2015). Theatre strategies to develop emotional intelligence skills in business communication: An exploratory study. *Southern African Business Review*.

Nelson, K., Cavaliere, C., Nelson, K., Constenla, L. M., Brosnan, S., Brehmer, O., ... & Schurman, M. (2022). Impact of Sensory Processing Preferences on First-Year College Students' Success. *The American Journal of Occupational Therapy*.

Nikolaou, I., & Tsaousis, I. (2002). Emotional Intelligence in the Workplace: Exploring Its Effects on Occupational Stress and Organizational Commitment. *The International Journal of Organizational Analysis*.

Nikooyeh, E., Zarani, F., & Fathabadi, J. (2017). The mediating role of social skills and sensation seeking in the relationship between trait emotional intelligence and school adjustment in adolescents. *Journal of Adolescence*, 59, 45-50.

Özyazıcı, K., Boğa, E., Alagöz, N., Varlıklöz, K., Arslan, Z., Akto, S., & Sağlam, M. (2021). Duyuların Gelişimi ve Duyu Bütünleme. *Gelişim ve Psikoloji Dergisi*, 2(4), 209-226.

Pastor-Cerezuelaa, G., Fernandez-Andres, M.-I., Sanz-Cerverac, P., & Marin-Suelvesc, D. (2020). The Impact of Sensory Processing on Executive and Cognitive Functions in Children with Autism Spectrum Disorder in the School Context. *Research in Developmental Disabilities*.

Petrides, K. (2010). Trait Emotional Intelligence Theory. *Industrial and Organizational Psychology*, 136-139.

Pfeifer, T. A., Kranz, P. L., & Scoggin, A. E. (2008). Perceived stress in occupational therapy students. *Occupational Therapy International*, 15(4), 221-231.

Polonio-López, B., Triviño-Juárez, J. M., Corregidor-Sánchez, A. I., Toledano-González, A., Rodríguez-Martínez, M. C., Cantero-Garlito, P., ... & Romero-Ayuso, D. M. (2019). Improving self-perceived emotional intelligence in Occupational Therapy students through practical training. *Frontiers in Psychology*, 10, 920.

Rogers, J., & Philips, A. (2017). The Effects on Sensory Processing and Chilhod Experiences on Personality and Emotional Intelligence. *Northeastern University*.

Rose, F. (2008). Sensory Processing Disorders. *Early Intervention Training Institute*, 1-4.

Sa, B., Ojeh, N., Majumder, M. A. A., Nunes, P., Williams, S., Rao, S. R., & Youssef, F. F. (2019). The relationship between self-esteem, emotional intelligence, and empathy among students from six health professional programs. *Teaching and learning in medicine*, 31(5), 536-543.

Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, cognition and personality*, 9(3), 185-211.

Schlegel, K., Witmer, J. S., & Rammsayer, T. H. (2017). Intelligence and Sensory Sensitivity as Predictors of Emotion Recognition Ability. *Journal of Intelligence*.

Schmitt, C. M., & Schoen, S. (2022). Interoception: A Multi-Sensory Foundation of Participation in Daily Life. *Frontiers in Neuroscience*, 16.

Seçkin Yüksel, B., (Çev.)(2016). Duygusal Zeka: Neden IQ'dan Daha Önemlidir? (42. Baskı). Goleman, D., Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ. İstanbul: Varlık Yayınları.

Serafini, G., Gonda, X., Canepa, G., Pompili, M., Rihmer, Z., Amore, M., & Engel-Yeger, B. (2017). Extreme Sensory Processing Patterns Show a Complex Association With Depression, and Impulsivity, Alexithymia, and Hopelessness. *Journal of Affective Disorders*, 210, 249-257.

Serrada-Tejeda, S., Martínez-Piedrola, R. M., Huertas-Hoyas, E., Máximo-Bocanegra, N., Trugeda-Pedrajo, N., Rodríguez-Pérez, M. P., ... & Pérez-de-Heredia-Torres, M. (2022). Empathy in occupational therapy students: a cross-sectional study at a Spanish university. *BMJ open*, 12(4), e058821.

Somuncuoğlu, D. (2005). Duygusal Zeka Yeterliliklerinin Kuramsal Çerçevesi ve Eğitimdeki Rolü. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* (11).

Şen, B. (2017). Duygusal Zeka Seviyesi Genç Yaşta Artırılabilir: Üniversite Öğrencileri ile Yapılmış Bir Ön Çalışma. *Balıkesir University The Journal of Social Sciences Institute*.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.), Boston: Allyn and Bacon.

Tambağ, H., Kaykunoğlu, M., Gündüz, Z., & Demir, Y. (2014). Hemşirelik Öğrencilerinin Duygusal Zeka Düzeyleri ve Etkileyen Faktörler.

Tavasolli, T., Miller, L. J., Schoen, S. A., Jo Brout, J., Sullivan, J., & Baron-Cohen, S. (2018). Sensory reactivity, empathizing and systemizing in autism spectrum conditions and sensory processing disorder. *Developmental Cognitive Neuroscience*.

Tavşancıl, E. (2005). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS İle Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Tuğrul, C. (1999). Duygusal Zekâ. *Klinik Psikiyatri*, 1, 12-20.

Türker, D., & İnal, Ö. (2023). Yetişkin Bireylerde Vücut Farkındalığı, Yorgunluk ve Duyusal İşleme İlişkisinin İncelenmesi. *Ergoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi*, 11(2), 37-44.

Vasak, M., Williamson, J., Garden, J., & Zwicker, J. G. (2015). Sensory Processing and Sleep in Typically Developing Infants and Toddlers. *American Journal of Occupational Therapy*.

Viera, E. C., Sánchez, E. M., Quiñones, I. T., & Padilla, J. S. (2021). Development of Emotional Intelligence through Dramatisation. *Apunts. Educación Física y Deportes*.

Yazıcı, A. (2019). Duygusal Zekâ ve Duygusal Zekâ Modelleri. İçinde: Erken Çocukluk Eğitiminde Duygusal Zekâ Kuramdan Uygulama ve Değerlendirmeye. Ulutaş, İ., Ömeroğlu, E. (eds.), 1. Basım, Pegem Akademi.

Yılmaz, H., & Ergin, F. E. (2000). Üniversite Öğrencilerinin Sahip Oldukları Duygusal Zekâ Düzeyleri ile 16 Kişilik Özelliği Arasında İlişki Üzerine Bir Araştırma. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Yu, M. L., Brown, T., White, C., Marston, C., & Thyer, L. (2018). The impact of undergraduate occupational therapy students' interpersonal skills on their practice education performance: A pilot study. *Australian Occupational Therapy Journal*, 65(2), 115-125.

Yüksel, M. (2006). Duygusal Zekâ ve Performans İlişkisi: Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum.

<https://ergoterapi.hacettepe.edu.tr/en>, Erişim Tarihi: 19 Mayıs 2023

https://www.google.com/intl/tr_tr/forms/about/, Erişim Tarihi: 22.01.2022

<https://yokatlas.yok.gov.tr>, Erişim Tarihi: 19 Mayıs 2023

8. EKLER

EK1. Gönüllü Olur Formu

Sizi “Ergoterapi Öğrencilerinin Duyusal Zekâ (EQ) ve Duyusal İşleme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı bir araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Aşağıdaki bilgileri dikkatlice okumak için zaman ayırınız. İsterseniz bu bilgileri aileniz ve/veya yakınlarınız ile tartışınız. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa, ya da daha fazla bilgi isterseniz _____ mail adresi ile bizimle iletişime geçebilirsiniz.

Bu çalışma online olarak gerçekleştirilecektir ve size beş soruluk ön bilgi formu, 1 tane anket, 1 tane ölçek uygulanacaktır. Anket ‘Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketi’dir. Ölçek ise ‘Duyusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği’dir.

Bu anket çalışmasına katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Bu araştırmaya katılmak tamamen isteğe bağlıdır. Çalışmaya katılmayı reddedebilirsiniz ve çalışmanın herhangi bir aşamasında onayınızı çekme hakkına da sahipsiniz. Anketi yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz biçiminde yorumlanacaktır. Size yöneltilen anket formlarındaki soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır. Bilgileriniz gizli tutulacak, ancak çalışmanın kalitesini denetleyen görevliler, etik kurullar ya da resmi makamlarca gereği halinde incelenebilecektir.

Sorumlu Araştırmacı:

Erg. Beyza SUCUOĞLU

İmza:

EK2. Ön Bilgi Soruları

1- Cinsiyet	a) Kadın b) Erkek
2- Yaş	-----
3- Okul	-----
4- Sınıf	a) 1 b)2 c)3 d)4
5- Yaşamınızın büyük bir bölümünü geçirdiğiniz yer	a) Kent b) Kırsal

EK3. Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği

İFADELER	Tamamen katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Çok az katılmıyorum	Çok az katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1. Sağduyumun bir ürünü olan olumlu ve olumsuz duygularımın her ikisini de hayatıma yön vermede kullanırım.						
2. Olumsuz duygularımla hayatımda ne gibi değişiklikler yapmam gerektiğini ortaya koyarım.						
3. Baskı altında sakiniyimdir.						
4. Duygularımı her an kendime uygun bir şekilde ifade edebilirim.						
5. Kendimi tehdit ve tehlike altında hissettiğim zaman, kendime hakim olup ne yapmam gerektiği konusunda kendimi odaklayabilirim.						
6. Kendimi tehdit ve tehlike altında hissettiğim zaman, büyük ölçüde olumlu duygularla hareket ederim (mizah, eğlence, şaka ve mücadeleci vb.)						
7. Neler hissettiğimin farkındayım.						
8. Bazı şeyler yolunda gitmeyip (alt üst olduğu zaman) yeniden kolayca soğukkanlı olabilirim.						
9. Başkalarının problemini dinlemede oldukça iyiyim.						
10. Olumsuz duyguların beni uzun süre etkilemesine izin vermem.						
11. Başkalarının duygusal ihtiyaçlarına duyarlıyım.						
12. Başkalarının üzerinde sakinleştirici etkim vardır.						
13. Bir başarısızlık durumunda başarabilmek için tekrar deneyecek gücüm vardır.						
14. Hayatta karşılaştığım güçlüklerle çözüm bulmaya çalışırım.						
15. Diğer insanların mizacına, ihtiyaçlarına ve güdülerine tepkilerde bulunurum.						
16. Kolayca sükûnet, dikkat ve hazır olmayı gerektirecek durumlara girebilirim.						
17. Zaman uygunsa, olumsuz duygularımı, hatalarımı değerlendirir ve de olumsuzluk sebebinin ne olduğunu bulmaya çalışırım.						
18. İşler yolunda gitmediği zaman kendime hakim olurum.						
19. Sağlığım için gerçek duygularımdan haberdar olmak çok önemlidir.						
20. Doğrudan ifade edilmese bile başkalarının duygularını kolayca anlayabilirim.						
21. İnsanların duygularını yüz ifadelerinden anlamada başarılıyım.						
22. Bir görev söz konusu olduğu zaman olumsuz duygularımdan kolayca sıyrılabilirim.						
23. Başkalarının belirgin olmayan ihtiyaçlarını kolayca sezebilirim.						
24. İnsanlar benim diğer insanların duygularını etkilediğimi düşünürler.						
25. Gerçek duygularından haberdar olan insanlar kendi hayatlarını daha kolay yönetirler.						
26. Genellikle başka insanların karamsarlıklarını kolayca iyimserliğe çevirebilirim.						
27. Bir ilişkiyle ilgili tavsiye isteyenler için uygun biriyim.						
28. Başkalarının duygularına güçlü bir şekilde uyarım.						
29. Kendi kişisel amaçlarına ulaşmada başkalarına yardımcı olurum.						
30. Olumsuz duygularımdan kolayca sıyrılabilirim.						

EK4. Adolesan/Yetişkin Duyu Profili Anketi

Madde	A. Tat Alma / Koklama İşlemi	NEREYSE HİÇ	NADİREN	ARA SIRA	SIKLIKLA	NEREYSE HER ZAMAN
1	Bir mağazadayken keskin bir koku alırsam o ortamı terk ederim ya da başka bir bölüme geçerim (örneğin banyo ürünleri, mumlar, parfümler).					
2	Yemeğime baharat eklerim.					
3	Başkalarının kokuyor dediği şeylerin kokusunu almam.					
4	Parfüm ya da kolonya kullanan insanlara yakın olmaktan hoşlanırım.					
5	Sadece alışkın olduğum yiyecekleri yerim.					
6	Çoğu yiyecekler bana lezzetsiz gelir (diğer bir deyişle yavan, tatsız tuzsuz gelir).					
7	Keskin tadı olan şekerleri (örneğin acı/tarçınlı ya da ekşi şeker) ya da nane şekerlerini sevmem.					
8	Taze çiçekler gördüğüm zaman koklamak için yanlarına giderim.					

Yorumlar :

Madde	B. Hareketsetel İşlem	NEREYSE HİÇ	NADİREN	ARA SIRA	SIKLIKLA	NEREYSE HER ZAMAN
9	Yüksekten korkarım.					
10	Hareket halinde olmanın verdiği histen hoşlanırım (örneğin dans etmek, koşmak).					
11	Asansör ve/veya yürüyen merdiven kullanmaktan çekinirim çünkü hareketlerinden rahatsız olurum.					
12	Bir şeye takılırım ya da onlara çarparım.					
13	Arabada giderken oluşan hareketlilikten rahatsız olurum.					
14	Fiziksel aktivitelere katılmayı tercih ederim (yürüme, yüzme, koşma vb).					
15	Merdivenleri iner/çıkarken bastığım yerden emin olamam (örneğin takılırım, dengemi kaybederim ve/veya tırabzanlardan tutmaya ihtiyaç duyarım).					
16	Kolayca başım döner (örneğin eğildikten sonra, çok hızlı ayağa kalkınca).					

Yorumlar

Madde	A. Tat Alma / Koklama İşlemi	NEREYSE HİÇ	NADİREN	ARA SIRA	SIKLIKLA	NEREYSE HER ZAMAN
	1					
~	2					
—	3					
~	4					
	5					
—	6					
⊖	7					
~	8					

Yorumlar :

Madde	B. Hareketsel İşlem	NEREYSE HİÇ	NADİREN	ARA SIRA	SIKLIKLA	NEREYSE HER ZAMAN
⊖	9					
~	10					
	11					
—	12					
⊖	13					
~	14					
—	15					
⊖	16					

Yorumlar

Madde	C. Görsel İşlem	NEREDEYSE HİÇ	NADİREN	ARA SIRA	SIKLIKLA	NEREDEYSE HER ZAMAN
17	Parlak ışıklı ve renkli yerlere gitmekten hoşlanırım.					
18	Evdeyken gün boyu perdeleri kapalı tutarım.					
19	Renkli kıyafetler giymeyi severim.					
20	Tıkış tıkış bir çekmecedan ya da dağınık bir odadan bir şey bulmaya çalışırken sinirlerim bozulur.					
21	Yeni bir yere gitmeye çalışırken cadde, bina ve odalara ait işaretleri gözden kaçırmam.					
22	Televizyonda ya da sinemada düzensiz ya da hızlı hareket eden görsel görüntülerden rahatsız olurum.					
23	Odaya biri girdiğinde fark etmem.					
24	Küçük mağazalarda alışveriş yapmayı tercih ederim çünkü büyük mağazalarda bunalırım.					
25	Etrafımda çok fazla hareket gördüğümde rahatsız olurum (örneğin kalabalık alışveriş merkezinde, törende, şenlikte).					
26	Çalışırken dikkatimi dağıtan şeyleri azaltırım (örneğin kapıyı ya da televizyonu kapatırım).					

Yorumlar

Madde	D. Dokunma İşlemi	NEREDEYSE HİÇ	NADİREN	ARA SIRA	SIKLIKLA	NEREDEYSE HER ZAMAN
27	Sırtımın ovulmasından rahatsız olurum.					
28	Saçımın kesilmesi hissinden hoşlanırım.					
29	Ellerimi kirletecek aktivitelerden kaçınırım ya da o esnada eldiven giyerim.					
30	Biriyle konuşurken ona dokunurum (örneğin elimi omzuna koyarım ya da elini sıkarım).					
31	Sabah uyandığımda ağızda oluşan histen rahatsız olurum.					
32	Çıplak ayakla yürümekten hoşlanırım.					
33	Belli kumaş kıyafetleri giymekten rahatsız olurum (örneğin pamuklu, ipek, fitilli kadife, kıyafetlerdeki etiketler).					
34	Belli yiyeceklerin dokusundan rahatsız olurum (örneğin şeftalinin yüzeyi, elma püresi, süzme peynir, topak topak fındık ezmesi).					
35	Birileri bana çok yakınlaştığı zaman uzaklaşıyorum.					
36	Yüzüm ya da ellerim kirli olduğunda bunu fark etmem.					
37	Sıyrık yada morluklarım olur fakat nasıl olduğunu hatırlamam.					
38	Sırada insanlara yakın durmaktan ya da başkasına yakın durmaktan kaçınırım çünkü başkalarına çok yakın olmaktan rahatsız olurum.					
39	Biri koluma yada sırtıma dokunduğunda fark etmem.					

Yorumlar

Madde	E. Aktivite Seviyesi	NEREYSE HİÇ	NADİREN	ARA SIRA	SIKLIKLA	NEREYSE HER ZAMAN
40	Aynı anda iki ya da daha fazla iş üzerinde çalışırım.					
41	Sabah uyanmak diğer insanlardan daha fazla zamanımı alır.					
42	Bir şeyleri yaparken anlık karar veririm (diğer bir deyişle daha önceden plan yapmam).					
43	Yoğun hayat temposundan uzaklaşmak için vakit bulurum ve kendi başıma zaman geçiririm.					
44	Bir iş ya da aktiviteyi yapmaya çalışırken diğerlerinden daha yavaş görünürüm.					
45	Şakaları diğerleri kadar çabuk algılayamam.					
46	Kalabalıktan uzak dururum.					
47	Başkalarının karşısında performans sergileyeceğim aktiviteler yaparım (örneğin müzik, spor, oyunculuk, toplum önünde konuşmak, sınıfta soruları cevaplamak).					
48	Uzun bir derste ya da bir toplantıda oturduğumda dikkatimi toplamakta zorlanırım.					
49	Beklenmeyen şeylerin olabileceği durumlardan kaçınırım (bilinmeyen yerlere gitmek ya da bilmediğim insanlar arasında olmak).					

Yorumlar

Madde	F. İşitsel İşlem	NEREYSE HİÇ	NADİREN	ARA SIRA	SIKLIKLA	NEREYSE HER ZAMAN
50	Mırıldanırım, ısıklı çalarım, şarkı söylerim ya da farklı sesler çıkarırım.					
51	Beklenmeyen ya da yüksek sesler duyduğumda hemen irkilirim (örneğin süpürge, köpek havlaması, telefon çalması).					
52	İnsanlar hızlı konuştuğunda ya da aşına olmadığım konular hakkında konuştuğunda dediklerini takip etmekte zorlanırım.					
53	Binileri televizyon izliyorsa odadan ayrılırım ya da onlardan televizyonu kapatmalarını isterim.					
54	Etrafımda çok fazla ses olursa dikkatim dağılır.					
55	İsmim söylendiğinde fark etmem.					
56	Gürültüleri bastırmak için bazı yöntemler kullanırım (örneğin kapıyı kapatırım, kulaklarımı kapatırım, kulak tıkacı kullanırım).					
57	Gürültülü ortamlardan uzak dururum.					
58	Gürültülü etkinliklere katılmaktan hoşlanırım.					
59	İnsanlardan söylediklerini tekrar etmelerini istemem gerekir.					
60	Arka fondaki sesle çalışmakta zorlanırım (örneğin fan ve radyo).					

Yorumlar

EK5. Etik Kurul İzni

9. ÖZGEÇMİŞ

10.İNTİHAL RAPORU

ERGOTERAPİ ÖĞRENCİLERİNİN DUYGUSAL ZEKA (EQ) VE DUYUSAL İŞLEMLEME BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ORJİNALLİK RAPORU

%20

BENZERLİK ENDEKSİ

%20

İNTERNET KAYNAKLARI

%6

YAYINLAR

%12

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	%3
2	ihslc.mehmetakif.edu.tr İnternet Kaynağı	%2
3	www.researchgate.net İnternet Kaynağı	%1
4	atauni.edu.tr İnternet Kaynağı	%1
5	Submitted to Istanbul Gelisim University Öğrenci Ödevi	%1
6	Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) Öğrenci Ödevi	%1
7	369485e5-78d9-4695-8ee7- 77e624124993.filesusr.com İnternet Kaynağı	%1
8	Submitted to Ufuk Universitesi Öğrenci Ödevi	%1

9	acikders.ankara.edu.tr İnternet Kaynağı	%1
10	bebekyapimbakimonarim.blogspot.com.tr İnternet Kaynağı	%1
11	www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	%1
12	acikerisim.erbakan.edu.tr İnternet Kaynağı	<%1
13	Submitted to Beykent Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<%1
14	2dc40e33-085f-40e0-8172-9a1f898c1942.filesusr.com İnternet Kaynağı	<%1
15	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	<%1
16	foruq.com İnternet Kaynağı	<%1
17	dergipark.gov.tr İnternet Kaynağı	<%1
18	Submitted to Üsküdar Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<%1
19	kutuphane.bandirma.edu.tr İnternet Kaynağı	<%1
20	acikerisim.kirklareli.edu.tr:8080	

	İnternet Kaynağı	<% 1
21	nek.istanbul.edu.tr:4444 İnternet Kaynağı	<% 1
22	Submitted to Istanbul Bilgi University Öğrenci Ödevi	<% 1
23	Submitted to Istanbul University Öğrenci Ödevi	<% 1
24	Submitted to Istanbul Aydın University Öğrenci Ödevi	<% 1
25	sorulist.com İnternet Kaynağı	<% 1
26	Submitted to Bahcesehir University Öğrenci Ödevi	<% 1
27	Submitted to Hasan Kalyoncu Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
28	Submitted to Sağlık Bilimleri Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
29	ergoterapi.biz İnternet Kaynağı	<% 1
30	www.ergoterapiylebilgilen.com İnternet Kaynağı	<% 1
31	Submitted to Abant İzzet Baysal Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1

32	pt.scribd.com İnternet Kaynağı	<% 1
33	www.utsakcongress.com İnternet Kaynağı	<% 1
34	library.cu.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
35	Submitted to Ege Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
36	dspace.balikesir.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
37	Submitted to Eastern Mediterranean University Öğrenci Ödevi	<% 1
38	acikerisim.maltepe.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
39	hayat.sozcu.com.tr İnternet Kaynağı	<% 1
40	9lib.net İnternet Kaynağı	<% 1
41	dspace.ankara.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
42	aynapd.com İnternet Kaynağı	<% 1
43	ekonomidoktorunuz.com	

İnternet Kaynağı

<% 1

44	Submitted to Hacettepe University Öğrenci Ödevi	<% 1
45	threadreaderapp.com İnternet Kaynağı	<% 1
46	Submitted to Dicle University Öğrenci Ödevi	<% 1
47	acikerisim.pau.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1
48	johschool.com İnternet Kaynağı	<% 1
49	tahek.esfam.org İnternet Kaynağı	<% 1
50	abakus.inonu.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1
51	docplayer.biz.tr İnternet Kaynağı	<% 1
52	openaccess.biruni.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1

Alıntıları çıkart

Kapat

Eşleşmeleri çıkar

< 10 words

Bibliyografyayı Çıkart

Kapat